

Filozofie, ekonomie, politologie, sociologie, psychologie, historiografie

MARATHON

4/2013

číslo 117

**Teoretický časopis věnovaný otázkám postavení
člověka ve světě, ve společnosti, v současném dění**

OBSAH:

1. ÚVODNÍ POZNÁMKA.....	3
2. HLAVNÍ MATERIÁLY	4
MORAL RESPONSIBILITY OF THE SOFTWARE MANUFACTURERS (OTAKAR PINKAS)	4
INTRODUCTION	4
SOFTWARE TOOLS.....	5
MICROSOFT OFFICE: SPELLING AND GRAMMAR	5
SPELLING	5
GRAMMAR.....	6
DEFAULT VALUES AND FOREIGN PROGRAMS	7
USER REGISTRATION.....	7
WEBSITES.....	7
ERRORS IN STYLE AND PAGE VIEWS	7
SPELLING AND GRAMMAR QUESTIONS	8
PAGES MISSING A CHARACTER SET INDICATION	8
DISTINGUISHING BETWEEN DIFFERENT VERSIONS OF WEB BROWSERS	8
AUTHORSHIP OF STUDENT WORK	8
REFERENCES.....	9
EKONOMICKÉ ASPEKTY OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI (JAROSLAV ŠETEK)	9
3. PRÁVNÍ KONZULTACE.....	21
NĚKOLIK POZNÁMEK K EXEKUCI POZASTAVENÍM ŘIDIČSKÉHO OPRAVNĚNÍ (JAKUB PIKNA)	21
4. TEORIE HER - PRACOVNÍ MATERIÁLY	22
SUPERAFÉRA A MOŽNOSTI TEORIE HER (RADIM VALENČÍK)	22

MARATHON

Internet: <http://www.valencik.cz/marathon>

Vydává:

Radim Valenčík

**jménem Otevřené společnosti příznivců
časopisu MARATHON**

Vychází od listopadu 1996

Registrační značka: MK ČR 7785

ISSN 1211-8591

Redigují:

Vladimír Prorok

e-mail: prorok@vse.cz

Pavel Sirůček

e-mail: sirucek@vse.cz

Radim Valenčík (224933149)

e-mail: valencik@cbox.cz

Redakce a administrace:

Radim Valenčík, Ostrovní 16

110 00 Praha 1

tel.: 224933149

e-mail: valencik@cbox.cz

MARATHON is a bi-monthly Internet magazine founded in Prague at the end of 1996. Its aim is to help to clarify, from central and east European perspective, the reasons of present entanglement of the world developments, and participate in the search for prospective solutions.

About 120 authors contribute to the magazine on a regular basis and more write for it occasionally. So far MARATHON has been published in Czech with occasional documentation annexes in English or German. English summaries of articles are envisaged based on specific interests of readers.

Themes most often treated in the magazine include human capital, investments in education and other forms of human capital, nature and consequences of globalization, new approaches in economic theory (an attempt for synthesis of seemingly disparate concepts of K. Marx, J. Schumpeter, M. Friedman, G. Becker and R. Reich with regard to role played by innovations and the search for new space for economic growth), etc. Several specific projects of human capital investments have been developed on the basis of concepts analyzed in MARATHON.

The magazine can be accessed at:

<http://valencik.cz/marathon>

E-mail contact: valencik@cbox.cz

Do rukou se vám dostává první číslo časopisu Marathon za rok 2012. Jako obvykle, nejdřív některá základní sdělení:

- Zatím je časopis šířen finančně nenáročnými formami - několik xerokopií, prostřednictvím disket, zasílán prostřednictvím fax modemu, prostřednictvím sítě INTERNET (<http://valencik.cz/marathon>).
- Časopis vychází jednou za dva měsíce, vždy 15. dne prvního z dvojice měsíců, které jsou po sobě. Nejbližší řádné číslo (5/2013) bude vydáno a objeví se na Internetu 15. září 2013.
- Rozsah časopisu je 40 stran tohoto formátu, což odpovídá přibližně 120 stranám standardního formátu.
- Kontaktní spojení, na kterém lze získat podrobnější informace o časopisu, vyjádřit připomínky, zaslat příspěvek apod., je (prozatím) prostřednictvím domácího telefonu: 224933149 (R.Valenčík).
- Příspěvky, případně připomínky a náměty, vzkazy redakci apod. lze rovněž zasílat na e-mailovou adresu: valencik@cbox.cz.
- V srpnu 1997 byl Marathon registrován ministerstvem kultury ČR, na vyžádání je distribuován užšímu okruhu čtenářů v běžné časopisecké podobě, je rovněž k dispozici v Národní knihovně v Praze Klementinu.
- Od počátku roku 2006 je Marathon vybaven redakčním systémem, prostřednictvím kterého lze zveřejňovat příspěvky a reagovat na již uveřejněné příspěvky.
- Příspěvky uveřejňujeme vždy recenzované, zpravidla včetně recenze (příp. ohlasu).

1. Úvodní poznámka

Toto číslo začínáme zajímavým článkem „Morální odpovědnost producenta programového vybavení a uživatele v běžné komunikaci prostřednictvím dokumentů“, který nám zaslal O. Pinkas z VŠE. Uveřejňujeme jej v angličtině. J. Šetek, stálý autor našeho časopisu, uveřejňuje v tomto čísle článek „Ekonomické aspekty občanské společnosti“.

V samostatné rubrice Právní konzultace je článek J. Pikny, který s využitím teorie dává rady k aktuálnímu právnímu problému.

Významnou část čísla zaujímá seriál R. Valenčíka pravidelně publikovaný na jeho blogu, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz>

Jedná se přímou konfrontaci konceptu vycházejícího z teorie her s realitou, konkrétně aktuálním děním spojeným s pádem Nečasovy vlády a s tím související kaskádou afěr.

2. Hlavní materiály

Moral Responsibility of the Software Manufacturers and Users in Common Communication via Documents

Otakar Pinkas

Keywords

Moral responsibility; producer of software; the user; application complexity; spelling, grammar; influence; foreign programs; documents; fault tolerance; browser; authorship of university students

Abstract

The paper shows some of the problems of creating and using documents in the modern information environment and the responsibility of software companies and users of their products. Moral responsibility is a value. It is associated with trustworthiness, reliability and quality of products and services, accuracy and reliability of communication and originality of content. We will try to point out the simplicity of creating a semblance of computer applications, the ease of installation, configuration and operation. The user is sometimes provoked by uncertainty and fear of the introduction of foreign (non-registered) programs. The user is directly or indirectly expected or sometimes even forced to use the main producer's applications.

The paper deals with the everyday use of office applications and web documents. The correct language text compilation is considered in detail using the example of MS Word. Registrations of all kinds potentially threaten privacy and are sometimes a barrier to access documents. The websites sometimes tolerate mistakes. The recognition of web browsers retains its importance, although the number of web pages without charset specification is decreasing. A few search engines will be tested with regard to spelling and grammar in search queries. In conclusion, a personal experience with the authorship of university students is reported.

Introduction

The ease of reporting, information products and services can lead to superficiality and feeling your computer or smart phone itself (automatically) resolves everything perfectly and smoothly. Practice shows that this is not always the case. There is still a need for personal control and responsibility in order to promote smooth communication between people without disturbing moral values. In addition to gross violations of privacy in the form of unsolicited bulk and distributed reports, attacks on web sites, etc. there are mild forms of interaction in document and information services, which can have unpleasant consequences for the recipient.

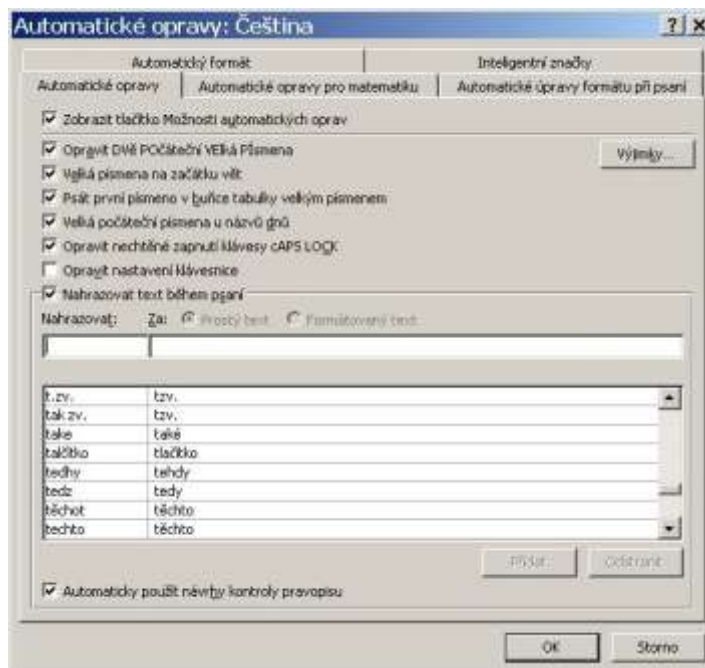
Strong information and communication tools require their authors or single users to have the necessary responsibility. Human society can be enriched or disrupted by their improper use. The transition from private to public, from local to global, from good to evil is now easy.

In this paper we show some of the problems of creating and using documents in the modern information environment, the responsibility of software companies and users of the software. Moral responsibility is a value. It is associated with trustworthiness, reliability and quality of products and services, accuracy and reliability of communication and originality of content. We will try to point out the simplicity of creating a semblance of computer applications, reevaluation ease of installation and configuration and control. The user is sometimes provoked by uncertainty and fear of the introduction of foreign (non-registered) programs. He is directly or indirectly held, sometimes forced to use the main producer's applications.

We will focus on the everyday use of office applications and we will also deal with linguistic correctness of the text. We show the need for registration of all kinds, with its corollary, the possibility of danger to the user's privacy and sometimes a barrier to access to documents. The website will show the margin of error, the detection of web browsers by name and version; we will mention pages missing the code page indication and test search queries with regard to spelling and grammar.

We want to share our personal experience with the authorship of university students. Those are the beneficiaries, but also the creators of university work, i.e. authors. They are responsible for the design and content of its documents, whether in the form of off-line or on-line. The aim of teachers is to lead students to think for themselves, a good presentation of results and responsible authorship that honors the moral rights of authors and does not reduce to copying or even plagiarism.

Software Tools

Software tools, i.e. individual programs or sets of programs can be viewed from the set of features, but also reliability, quality, pressure on resources, performance, user friendliness and support from the producer or user community. What is important is whether they are freely available source code programs or not. Their price plays a role, too.

Figure 1: Autocorrect Options in Czech

Modern software is designed to allow the user to quickly deploy and to adapt it according to personal needs. The default values in the applications are specified by the manufacturer. The interactive system allows the user the final decision. It tolerates errors as long as it is possible to continue with the required processing. Large software companies generally comply with standards and recommendations, but there are important exceptions.

In competition some companies describe their products as the best, simple and user friendly. For many users the impression appears that this is indeed the case. People, who are deeply engaged in computer science, are well aware that such statements may not be true.

The most common operating system, i.e. Windows, is not at all simple. It is friendly only within certain limits, defined by the usual requirements of users. A deeper knowledge beyond that is required. Without that, the user alone cannot solve some tasks. Many users do not realize this fact. This statement also applies to office applications. The examples use the spelling and grammar checker of Microsoft Office to prove that the Czech spelling and grammar is not mere automatic toy for smart suite of programs. There is a demand for liable manufacturer and user.

Microsoft Office: spelling and grammar

Spelling and grammatical component of Microsoft Office is used to minimize spelling and grammatical errors. The help system in Word 2007 contains a warning that "*spelling and grammar mistakes can distract readers from the message that the document contains ...*". Spelling check is possible during or after the writing of the document. Word 2007 itself gives users examples of the correct use and of some limitations. Limitations relate primarily to difficulties of the Czech grammar.

Spelling

In Word 2007, the AutoCorrect Options text is well prepared. The user may or may not use it; in its discretion they may complement each other. Although it is a simple replacement, this tool is really useful. AutoCorrect options are illustrated.

Examples

Frequent checks relate to abbreviations. The problem is connects with a dot at the end of a sentence. The user can then overwrite to achieve the correct version. The user decides.

When writing the word “*besplatný*“ (free) with “s” instead of “z” the wrong wording changes immediately to

the right one. The phrase “*klopítající kůň*” (... horse) is misspelled, but not repaired. The error is detected. After selecting the correct runs you get suggestions: *kloktající*, *klopívající*, *klopýtající* (stumbling), *klopotající*. It is seen that the word is considered separately, not in context. The idea “*kloktající kůň*” (gargling horse) is funny. But the user can choose the right one. More difficult is the problem *krceni tyhru*. Both words are considered separately, we do not receive such *krocení tygrů* (taming tigers).

Figure 2: Czech grammar options

Comments

To the producer: the user can pull-down a menu of the AutoCorrect list, but not all items at once. He cannot even save it to the clipboard. The users, who complain about the ability of this application, are required to setup a spelling check function well earlier before they will complain.

Grammar

The grammar check in Czech is complicated, because Czech grammar is difficult. Grammatical processor occasionally fails, even though it was designed by the Institute for Czech Language of the Academy of Sciences. Its options are presented in the Word settings.

Examples

In a few sentences, we tested the recognition of errors in accordance with the simple subject and predicate. The grammatical system worked well. In addition to the proposed right form (not shown) served as an explanation. The error explanations in English are: *Predicate may not be matched in gender with the subject. Bug in subject-verb agreement.*

Pračky nechtěli prát. Přísudek se pravděpodobně neshoduje v rodě s podmětem.

Pracky nechtěli prát. Přísudek se zřejmě neshoduje v rodě s podmětem věty.

Kuřata vesele pípaly. Chyba ve shodě podmětu s přísudkem.

Comments

To the producer: the user can pull-down a menu of options, but not all at once. He cannot even save it on the clipboard. He must be familiar with the terms: valence, obligatory use and vocalization. Otherwise, he doesn't know what it is. Vocalization is adding vowels to prepositions (*v třetí, ve třetí*), more explanation on the <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=770>.

Default values and foreign programs

The default values of the variables in programming are a technical necessity. They are also a means of influencing the user. Many applications use them deliberately. In Internet Explorer 6.0 and in higher versions the location of the various options is contained in the Internet Options dialog box. Automatically option is set to IE

Figure 3: Software not tested by Microsoft

always check that it is set as the default browser. In the Programs tab, there are a number of settings, which understandably prefer tools from Microsoft. These include the editing of HTML pages, e-mail client, Internet voice calls, etc. Other browsers also attempt to become the default browser and use their applications.

In the past, Microsoft Internet Explorer or Outlook recorded many security failures. Experienced users know that their use is associated with risk. Nevertheless, many commercial systems use Internet Explorer as the only means of access to personal data, payroll, etc. The user does not have a choice. A similar approach is used by banks and other commercial institutions.

In Windows 7, the installation and configuration of programs not produced by Microsoft or not verified by that company is quite challenging. In each step of the installation, the user is alerted to security risks and discouraged from continuing. Help for installing Oracle Virtual Box contains a recommendation that the user still continue with the installation even when the warning messages of the operating system are displayed.

User Registration

E-commerce, promotions, conferences, applications for testing approaches to document server, etc. cannot do without registration. The customer or participant in action confers details of their name, location, phone and e-mail, foreign body in the good faith belief that it will not be misused to send spam or other unauthorized transactions. However, it sometimes happens that e-mail advertising pages come, even though the user asked to cancel their posting. Registration includes a choice of user name and password. The number of user names and passwords becomes an unpleasant burden.

Some authors provide readers with their free papers after registration. In the case of scientific articles, the requirement to register as a user seems to be often exaggerated. A reasonable user would find another source on the Internet that is accessible without registration, such as Wikipedia.

Websites

The margin of error in the data is widely applied in the use of the website. The specification HTML 5 is characterized by a degree of tolerance when it appears that this approach is not feasible. In fact, it is possible, though of course it's limited to the presentation layer and does not affect the actual content of the page. Nevertheless the impression of a disorder and a weakening of the need for accurate and truthful communication are provoked. There is a difference, if we write: *Francis went to Bělohrad or Bohdaneč spa.*

Errors in style and page views

On the server, let save the file with the style, such as default.css. We change the label font family: Arial to Erial, Helvetica at Jelvetica. When reading the page with incorrectly specified font the browser detects an error. According to its standard settings page is displayed, but the error is not notified. The standard can be as font Times New Roman, font with serifs.

When we display the source code of the HTML page and execute the error console in Opera or in another browser, we often find minor errors that do not disturb the appearance of the page or change its content. In the statement we find this message:

```
_height is an unknown property repeat: repeat-x; border-bottom: 1px solid # 000; font-size: 24px; height: 29px; _height:
```

If we write a style sheet using an editor that supports templates, highlighting, file structure display, and sometimes macro language are available. These funds are used not only to increase the writing speed, but also to minimize the occurrence of errors.

Spelling and grammar questions

For Google, let's enter a query of the form: *krceni tyhru*. The engine changes the query and offers: Did you mean: *kroceni tygru* (taming the tiger). It seems that the word is not considered separately because the menu shows the correct phrase with the right words. Here the user has the right for final decision. The search engine Seznam lists the same question: We looked *kroceni tygru*. Asking *krceni tyhru* we found nothing. Google's search engine aligns well with misspellings. If you use the repository already whisperer shows a selection of similar words, including the proposed repository.

Results of searching the above phrase with errors in IE8 using Live Search (now Bing) is: *No results found for krceni tyhru. Showing results for shrugging thru.*

Pages missing a character set indication

At present, this occurs much less frequently than in the past. Usually the content type along with the character set specified in the tag <meta> and often sent as Content-Type header in the HTTP header. In RFC 2616 there is a paragraph 3.7.1, that some subtypes of the type of text that do not indicate the charset in the HTTP traffic by default are treated as if actually carried indication of the value of the charset ISO-8859-1.

In Opera, you can set how often the browser to understand site without proper code page specifications. In the pop-up menu the user can choose from all versions ISO-8859-xx, UTF-xx-xxxx Windows and more. For all browsers true that it is possible to select a character set manually. The selection is based on a geographical basis. Opera, unlike MSIE does not support the CP852 code page.

Distinguishing between different versions of web browsers

It is not a matter of history. We now need to test the name and version of the browser and depending on the result chooses how to display the site or its elements. The problem is usually solved in JavaScript sent to the site. In the past, adding new HTML tags, especially Netscape and Microsoft, tags sometimes differed. Therefore, they had to determine the original browser, based on the name and version of the browser.

An example from the past:

```
if ((navigator.appVersion.indexOf("MSIE 5.0")! = -1) && (navigator.appName.indexOf("Explorer")! = -1))  
{..
```

From there:

```
<! - [If lte IE 7]> <body class="ie7 fontFamilyRegular headerIsPresent"> <! [Endif] ->
```

```
<! - [If IE 8]> <body class="ie8 fontFamilyRegular headerIsPresent"> <! [Endif] ->
```

```
<! - [If gt IE 8]> <! -> <body Class="fontFamilyRegular headerIsPresent"> <! - <! [Endif] ->
```

Authorship of student work

Undergraduate students in the study mainly used applicable Internet site free of charge and. We describe how they operate as authors and what their works are. Our observations and experiences are based on the evaluation of semester, undergraduate and diploma works of students on University of Economics in Prague, in the department of information and knowledge engineering. This is a purely personal perspective and experience.

We have the most experience with term papers. For one semester in the course "*Information and communication networks*" there are 100-125 per teacher. The minimum range is 10 A4 pages and 15 pages maximum. Semester thesis is submitted in electronic form (formats: Doc, Docx or Pdf). Most entries are focused practically, installation and configuration server (e.g. Apache, FileZilla), home networking, remote login, backup NAS, programming of simple servers, etc. Each student works individually, not in groups.

The aim of the award is that the student learn to think independently, look for solutions and practices and practically prove that the solutions are correct, reviewed and documented.

Some students seek solutions independently. Some students prefer to search for solutions on the Internet or contact colleagues in higher grades. There are known websites, where the solutions are listed and available exclusively to students. When people are in a hurry, pressure from employers doesn't give them enough time for their own original solutions. We personally spoke to one graduate about removing one solution from his web page, but in vain.

An evaluation of work that uses borrowed ideas is difficult. How should a teacher do? In order to verify the genuineness of the claim, we must also search the Internet. The partial evaluation of individual points of the assignment is not known to students in advance. This prevents the student from addressing only those issues that are most valued. Part of the assessment will be based on the demonstrated student initiative: expanding the task, own tools, etc. The warning that "copied work will be given 0 points probably discourages students from cheating. In case of doubt about the origin of the work there will be a consultation between the student and the teacher."

In recent works some students borrowed solutions from others and used them personally in their own works but they didn't present them as their own. This behavior is surprising and shows clear distinction between an original and copied work.

Although the vast majority of semester work contains bibliographic citations there are still reserves in their use. Often sources are cited collectively, not individually.

For dissertations and theses, declarations are required. Some authors add that their work does not harm the copyright of third parties and does not contradict the provisions of the Criminal Code.

Example statement:

I declare that my bachelor thesis on "... " was developed independently under the supervision of my appointed teacher and using literature and other information sources, all of which are cited in the work and listed in the bibliography at the end of the work.

References

Ad Hoc Committee for Responsible Computing. Moral responsibility for computing artifacts: five rules, version 27. <https://edocs.uis.edu/kmill2/www/TheRules/> - citation 9.5.2013.

Fielding, R., Gettys, J., Mogul, J., Frystyk, H., Masinter, L., Leach, P., Berners-Lee, T. Hypertext Transfer Protocol -- HTTP/1.1", W3C 1999, 176 p. <http://www.ietf.org/rfc/rfc2616.txt> - citation 9.5.2013.

Hurych, J. Etika v informační společnosti. Národní knihovna, 14(1), 3-6.

Moral responsibility. http://en.wikipedia.org/wiki/Moral_responsibility - citation 9.5.2013.

Neff, V. Filosofický slovník pro samouky neboli Antigorgias. Družstevní práce 1948.

Sullivan, D. How Google instant's autocomplete suggestions work. <http://searchengineland.com/how-google-instant-autocomplete-suggestions-work-62592> - citation 9.5.2013.

Value theory. http://en.wikipedia.org/wiki/Value_theory - citation 9.5.2013.

Ekonomické aspekty občanské společnosti

Jaroslav Šetek

Při přechodu k demokratickému politickému systému a tržní ekonomice počátkem 90. let 20. století se začala v našich obnovovat a rozvíjet občanská společnost. V ekonomice představuje kompenzační úlohu – produkuje statky, v jejichž produkci stát i trh selhává. Její složky – nestátní neziskové organizace na sebe berou významnou roli pro doplnění tržní a státní nabídky.

Obdobně jako ve většině států se zažitými kořeny demokratických politických systémů jsou i v našich podmínkách podporovány složky občanské společnosti z veřejných zdrojů. Tato podpora si postupem času vyvinula ve formulaci státní dotační politiky vůči občanské společnosti. Navíc některé složky občanské společnosti plně suplují činnost politických stran, a vytváří lobbistické tlaky na představitele politické reprezentace státu. Proto z pohledu liberálního ekonomického myšlení je tato vize občanské společnosti předmětem kritiky.

Úvod – východiska k pojetí občanské společnosti

Od konce 17. století se v severozápadní Evropě v konfrontaci s osvícenským absolutismem formuje občanská společnost jako sebevědomá a autonomní sféra občanských práv a svobod. Nejvýznamnější spojitost má však s myšlenkami osvícenských filozofů Johna Locka a Jean-Jacques Rousseauea. Ti chápali svobodu jako jednání v rámci pravidel, na jejichž utváření se sami můžeme podílet. Svoboda není nezávislostí či volností, ale právo dělat vše, co dovoluují zákony, které vznikají demokratickými procedurami. Tito osvícenci vyslovili myšlenku, že lidské bytosti mají „přirozené právo“ vytvářet společenství svobodných a rovnoprávných občanů. Jejich ideu pak rozvinuli další západní myslitelé – John Stuart Mill, Geogre Friedrich Hegel, Aleis de Toqueville a Antonio Gramsci.

Z politologického hlediska tak občanská společnost plní dvojí funkci zejména v provázaných otázkách ekonomické, sociální, kulturní a ekologické politiky (politika sociálních dávek, vzdělávací doktríny, daňová politika, zaměstnanost, ochrana a tvorba životního prostředí, volný čas, sociální služby apod.). Stává se protipólem státní moci na straně jedné a zároveň jako partner i konkurent státu na straně druhé.

Vzestup úlohy státu koncem 19. a hlavně ve 20. století nebyl žádnou historickou nahodilostí (např. Bismarkův systém sociálního pojištění v 80. letech 19. století, New Deal a Keynesova poptávkově orientovaná hospodářská politika za období Velké deprese ve 30. letech 20. století, koncept sociálního státu podle William Beveridge po II. světové válce). Byl důsledkem skutečnosti, že občanská společnost již nebyla dostatečně silná a pružná, aby se vypořádala s rostoucími lidskými potížemi (důsledkem značných patologických sociálních událostí jakými jsou nezaměstnanost, chudoba a koneckonců i hospodářské a sociální dopady obou světových válek). Realizovaly se i pokusy přizpůsobit státu občanskou společnost, a to vytvářením vzájemných pojištění, finanční podporou sdružení a mnoho dobročinných spolků ze strany státu apod.. Avšak požadavky postindustriální společnosti přesahovaly schopnost dobrovolných institucí zachovávat civilizované životní podmínky pro všechny. Byla nutná určitá míra přerozdělování prostřednictvím veřejných financí, bylo nutné vytvořit veřejné služby apod..

Pozice občanské společnosti v ekonomice

Pro určení pozice občanské společnosti v ekonomice lze vyjít ze sektorové analýzy národního hospodářství podle švédského ekonoma Viktora Pestoffa. Ekonomika je podle něho rozdělena podle tří hledisek [1]:

1. *Veřejný versus privátní sektor,*
2. *Neziskový versus ziskový sektor,*
3. *Neformální versus formální sektor.*

Na základě výše uvedené sektorové analýzy jsou centrem tří hledisek typické organizace nestátního neziskového sektoru, tedy ty, které splňují všechna uvažovaná třídící kritéria:

- jsou založeny soukromými osobami, bez vlivu či záměru státu, resp. veřejných institucí,
- splňují podmínku neziskovosti,
- jsou to právnické osoby s dlouhodobým charakterem činnosti, nejde tedy o pouhá dočasná ad hoc vytvářená uskupení bez formálních struktur.

Podle výše uvedené analýzy občanská společnost tedy prolíná se všemi sektory a to představuje dílčí část sociální ekonomiky. V podmínkách České republiky není její pojetí jednoznačně definováno, a proto se často odvolává na definice ze zahraniční praxe. Je ztotožňováno s pojmy jako neziskový sektor, třetí sektor, občanský sektor, dobrovolnický sektor apod.. [2]

Proč spojovat sociální ekonomiku s občanskou společností? Mají mnoho společného, a to vychází myšlenky - humanismus a solidarita. Rozvíjení občanské kultury, altruismu, solidarity, filantropie, posilování sociální soudržnosti, rozvíjení sociálního kapitálu, nezávislost na státu a na trhu. [3] V subjektivním přístupu k sociální ekonomice a k sociálním podnikům užíváme definování „pilířů“ sociální ekonomiky Evropskou unií: družstva, vzájemné společnosti, asociace, nadace. [1] V roce 1981 byl termín sociální ekonomika v první evropské zemi zaveden vládním dekretem do francouzské legislativy. V tomto dekretu byla sociální ekonomika definována jako soubor družstev, vzájemných společností, asociací a nadací.

Analýza a komparace teoretických dimenzí pojetí občanské společnosti – historická, filozofická a ekonomická východiska pro formování občanské společnosti

V duchu filozofického myšlení Karla Poppera, presentované v knize Otevřená společnost a její nepřítelé [4] je jisté, že žádné poznání není čisté. Všichni laici i vědci hájí množství předpokladů, o kterých se nepochybuje a

o kterých většinou ani vědomě nereflektuje. Vědecká poznání nejsou tvořena individuálními terapiemi, ale jsou dána střetáváním různých subjektivních předpokladů. Důsledkem těchto střetů pak vzniká vědecká objektivita.

a) pojetí od antiky až po středověk

Původně byla občanská společnost synonymem státu, neboť od období antiky po vznik moderní společnosti neexistovalo rozlišení mezi státem a společností (podrobněji srov. Riedel 1971). Antičtí Řekové považovali za nezbytnou podmínku dobrého lidského života příslušnost k městskému státu *-polis*. Stát v antickém pohledu tedy znamenal spojení občanů v politickém řádu. Nebylo to ani teritorium, ani vůle boží, co občany sjednocovalo, ale politický řád. Ten byl prezentován jako vláda občanů nad sebou samými (Aristotela a Cicera), což se stalo základem evropské politické tradice již od období antiky.

Od Aristotela se v antice zrodilo něco, co lze označit za politično, které sehrálo významnou roli při utváření pojmu občanské společnosti v rámci evropské tradice ve středověku a v renesanci. V novověku se přidaly i vlivy stoické tradice.

Cicerův užívaný termín pro občanskou společnost „*societas civilis*“, který užívala od stejného časového horizontu také Římané, se přenesl až do středověku ke křesťanské filozofii a teologii, a to ve smyslu politického společenství.

b) 17. století – zásadní zlom v teoretické dimenzi pojetí občanské společnosti

Zásadní změna v konceptech občanské společnosti se datuje v 17. století. Tehdy lze datovat počátky teorie společenské smlouvy, která vychází z filozofie a společenských věd. Podle této teorie jsou veškeré právní a mocenské vztahy ve společnosti dány jakousi implicitní dohodou mezi všemi členy dané společnosti. Motivací je nejistota, kterou lidé pociťují. Výměnou za ztrátu části svobody se jim dostává ochrany jejich oprávněných práv a jistoty. Reprezentanty této teorie jsou Thomas Hobbes, John Locke a Jean-Jacques Rousseau. Zároveň v tomto století německý politický myslitel (původem právník) Samuel Puffendorf přichází s konceptem oddělení politického a společenského. Nicméně tento svůj názor nijak podrobně nerozvinul. K tomu přispěl anglický filozof John Locke.

Lockovo pojetí bylo determinováno poznáním situace po anglické revoluci, kdy se na trůn vrátili Stuartovci, ale nezanedbatelná část anglických občanů si přála změnu vlády. Po několika desetiletích napjaté vnitřní situace byli Stuartovci nakonec skutečně ze země opět a definitivně vyhnáni a na anglický trůn nastoupil nizozemský velmož Vilém Oranžský. Tato neobyčejná změna musela být nějak zdůvodněna. Toho se chopil John Locke roku 1690 v knize Druhý pojednání o vládě. [5] Hovořil o tom, že státy vznikají svobodnou dohodou jednotlivců, kteří nejsou spokojeni se životem bez státu. V životě bez státu, tzv. přirozeném stavu, totiž nemají jistotu, že budou respektováni jejich nejvyšší statky, kterými jsou život, zdraví, svoboda a majetek.

Podle Johna Locka je významné i to, že lidé již v přirozeném stavu obdařeni základními právy, která jim nemohou být odňata a kterými jsou práva na udržení již zmíněných cenných statků života, svobody a majetku. Protože život v přirozeném stavu je nejistý, lidé se dohodnou na vytvoření státu, který jim má poskytnout chybějící bezpečí. Tomuto čistě hypotetickému aktu Locke stejně jako další političtí myslitelé své doby říká společenská smlouva, kterou lidé zakládají stát a stávají se jeho občany. Společenská smlouva je podle Locka model, který skýtá kritérium, podle něhož lze posuzovat každou případnou instituci s ohledem na to, jak vyhovuje požadavkům na rovnost a svobodu občanů.

Lze konstatovat, že Lockův koncept teorie státu rozvinul německý sociolog Max Weber. Ten jej definoval jako organizovanou sociální skupinu, která disponuje tzv. monopolem na legitimní násilí a to vykonává nad určitým územím a to v souladu se zákonem, který přijali poslanci jako volení zástupci všech občanů.

Komparace přínosů významných osobností filozofie a ekonomie k pojetí občanské společnosti

Jean Jacques Rousseau

Stát chápal jako společenství vzniklé dobrovolným sdružením jednotlivců, kteří se stávají jeho občany v zájmu dosažení vlastního dobra. V díle O společenské smlouvě poprvé vydaném v roce 1762 formuloval zásadu, že lid je suverénem nejen v demokracii, ale v každém politickém zřízení.[6] Jeho dílo značně ovlivnilo kolektivistické teorie.

Charles Louis Montesquieu

V počátcích svého teoretického přístupu vychází ze starší pojetí občanské společnosti (od antiky po středověk) jako společenství občanů shodného se státem. Jeho koncept přinesl rozdíl mezi společností a státem, a to rozlišením dvou společenských smluv, jimiž vznikají politická tělesa. V první smlouvě jednotlivci uzavírají mezi sebou jednak spolčovací smlouvu, jíž vstupují do občanského společenství, ve druhé smlouvě se jedná o podřízení politické moci, čímž se ustavuje specifické politické společenství. [7] Stručně analyticky shrnuto, výsledkem první smlouvy je společnost, výsledkem druhé je stát. Občanská společnost je tedy přirozeným, „samozvaným“ strážcem vlády zákonů, rovnováhy dělbý mocí a zejména intermediátorem mezi jednotlivcem a státem.

Aleis de Toqueville

Charakterizoval nejzákladnější zlo demokracie: požívá sama sebe a momentálně existuje pouze ve zkažené a ohyzdné podobě – sice si stále zachovává základní atribut rovnosti, je však zbavena všeho usilování o svobodu a pokrok, jež umožnilo její někdejší triumf. Předpovídal příchod „zaopatřovacího státu“, který přislíbí občanům veškerou myslitelnou péči a na oplátku si vyžádá strnulou konformitu. [8] Název „demokracie“ zůstává, leč vláda se vykonává shora, jako za francouzského Starého režimu, místo aby vycházela z lidu. Výsledkem je společnost plánovačů ovládaná byrokratickou elitou: vládci již netvoří aristokracii, neboť byly vymýceny všechny odvěké aristokratické svobody a výsady i veškerá jedinečnost kultivovaná aristokracií, jen aby mohla zavládnout monotónní rovnost, na níž participují správcové společnosti. Občanská společnost je školou demokracie a rezervoárem neustálého obnovování politických elit. Tato funkce je spojována se jménem Alexise de Tocquevillea.

Adam Smith

Jako nejvýznamnější představitel skotského osvícení přispěl ke konečnému průlomů v procesu odlišení státu od společnosti v evropském politickém myšlení. To dokazuje ve své „bibli“ ekonomického liberalismu *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů* [9] z roku 1776. V díle rozvinul nesmírně vlivnou myšlenku, že ekonomická motivace, touha po zisku, představuje princip jednání, který dostačuje k vytvoření systému trvalých vztahů mezi lidmi zcela nezávislého na státu. Byl přesvědčen o tom, že ekonomika je samoregulující se systém s trhem jako pověstnou „neviditelnou rukou“, [9] která je perspektivě výdobytkem společenské evoluce. Ta představuje řešení umožňující koordinaci subjektivních cílů individuálně náhodných a účastníkům trhu z velké části navzájem neznámých. Jakýkoliv pokus o systémové zasahování do tohoto mechanismu, tj. o zasahování omezující individuální svobodu rozhodování ve prospěch zájmů kolektivních, tuto spontánní koordinaci společnosti ruší a musí být odmítáno. Každý jednatel tedy preferuje svůj zájem vytvoření jakéhokoli sociálního řádu prospěšného pro všechny se vůbec nezajímá. Důsledkem této akce je reakce, že vedle státu se tak rázem vytvořila oblast na něm v zásadě nezávislá a řídicí se úplně jinými pravidly fungování. Touto oblastí je právě sociální útvar občanská společnost.

Adam Ferguson

Tento skotský osvícenec ve své *Eseji o dějinách občanské společnosti* v roce 1767 psal o občanské společnosti jako o společenství ekonomicky i politicky aktivních jednotlivců a o státu jako o pouhé součásti této společnosti. [10] Občanská společnost je u Fergusona chápána jako prosperující, civilizovaná společnost.

Zmíněné jeho dílo představuje kolektivní myšlení společností, jakými byly Select Society, Poker Club a další osvícenská uskupení té doby. Myšlenka *civil society* není nikde definována, ani nikde podrobněji vyložena, je však přesto klíčová pro ústřední tezi: „Teprve uskutečňováním civil society zkouší lidstvo své nejlepší talenty a současně nachází předmět svých nejlepších pocitů.“ Jinými slovy: až když se spojíme s jinými ve společnosti, můžeme v plném rozsahu využít své talenty a uskutečnit svoje cíle a záměry.

Ferguson načrtl přátelský obraz lidské přirozenosti; žádné „člověk člověku vlkem“ a žádná válka všech proti všem. Od „surového“ stavu (jak to vyjadřuje) se pohybujeme ke stavu „vybroušenému“. Ferguson má rád toto slovo, které odvozuje od zpracování diamantů, ačkoli hovoří také o „kultivovaném“ nebo „civilizovaném“ světě, o němž usilujeme. Pro Fergusona je důležité právo a vláda práva; právo ale není něco, co by bylo vnuceno shora. Pro něj je „právo doslova smlouvou, na níž se shodly zúčastněné strany a k níž zaměřovaly při vypracování jejího obsahu své pojetí“. Tak tomu každopádně je „v demokratickém zřízení“, v němž „občané“, kteří se cítí být suverénní, nejsou tak lehce ochotní jako obyvatelé jiných států vyhlásit a zajistit si svá práva psanými zákony. Důvěřují spíše své osobní síle, podpoře jedné strany a rozumnému názoru veřejnosti

George Friedrich Hegel

Prvenství v teoretickém zdůvodnění odlišnosti občanské společnosti od státu náleží Hegelovi. Na počátku 19. století se pokusil o syntézu teoretických proudů Locka a Montesquieu do nového pojetí občanské společnosti. [11]

Jeho koncept občanské společnosti je postaven na kritice moderní teorie přirozeného práva, kde stát se ztotožňuje s občanskou společností v pojetí smlouvy mezi individui. Pod občanskou společností rozuměl sféru individuální svobody, zájmového pluralismu a trhu. Občanská společnost je potom sféra společnosti, kde jedinec je sám sobě účelem v životě a jednání. Cílem jednání "občana" v občanské společnosti je jeho vlastní prospěch a do vztahu k ostatním lidem vstupuje jen proto, aby tohoto cíle lépe dosáhl.

Občanskou společnost tedy označil za sféru "diference, která vstupuje mezi rodinu a stát" a sama se skládá ze tří složek. [11]

➤ První složku reprezentuje trh, jehož prostřednictvím jednotlivci uspokojují své potřeby. Vycházel z předpokladu, že fungující trh je založen na obrovském množství smluvních transakcí a předpokládá jistotu, že smlouvy budou dodržovány.

➤ Druhou složku občanské společnosti prezentuje právní systém, který garantuje právní jistotu.

➤ Třetí složku občanské společnosti představují instituce, které pomáhají odstranit negativní dopady trhu.

Hegelovo základní pojetí občanské společnosti lze shrnout formulací: „*V občanské společnosti je každý sobě účelem, všichni ostatní jsou mu ničím. Ale bez vztahu k druhým nemůže objemu svých účelů dosáhnout; tito druzí jsou proto prostředkem k účelu zvláštního.*“.[12]

Karel Marx

Na Hegelovo pojetí občanské společnosti navázal ve 40. letech 19. století, a to kritikou jeho díla *Základy filozofie práva*. [12] Občanská společnost je podle Marxe především sférou ekonomických - výrobních vztahů, které se však jeví jako vztahy mezi svobodnými jedinci. Důsledkem toho tak ekonomické vztahy ztrácejí politický charakter, neboť jedinec jako občan státu je nositelem politických práv, které ho zrovnoprávňují s ostatními občany. Obsah občanské společnosti je tedy podle Marxe redukován pouze na ekonomickou dimenzi, tedy na sféru trhu. [13] Občanskou společnost označil za základnu, kde se odehrává výroba a sociální vztahy, zatímco politická společnost je nadstavbou, která hájí zájmy buržoasie.

V souvislosti s konceptem občanské společnosti lze základnu i nadstavbu pochopit jako kategorie méně nebo více složitě. V jednodušším pojetí jsou základnou pouze výrobní vztahy typické pro danou společenskoeconomickou formaci, tzn. takové, které v ní dominují. Nadstavbou jsou formy vědomí a organizace, které vyrůstají na jejich základě a upevňují je. V pojetí složitějším představuje základnu *souhrn* výrobních vztahů, tzn. nejen vztahy vládnoucí, ale i jiné, které je doprovázejí. Analogicky s tím tvoří pak nadstavbu obsahy vědomí a organizační vztahy vyrůstající z této složitě základny a upevňující ji. V jednodušším pojetí by součástí nadstavby buržoazní společnosti, která má ve své základně pozůstatky feudálního hospodářství, byly např. pouze strany reprezentující zájmy kapitalistů. Ve druhém pojetí by do ní patřily rovněž strany reprezentující feudály. Na základě těchto zmiňovaných faktorů je občanská společnost oblastí honby za prospěchem a z ní plynoucích ekonomických nespravedlností. Je tak paralelní s buržoazní společností. Občanská společnost i stát, který je chápán jako pouhý nástroj nadvlády třídy kapitalistů nad ostatními třídami, má podle Marxe zaniknout a na jejich místo by měla nastoupit nová beztřídní společnost, v níž rozlišení mezi státem a společností postrádá smysl.

Marx rozlišuje dva typy občanské společnosti, a to starou - feudální a moderní. Stará občanská společnost měla podle Marxe politický charakter, tj. elementy občanského života (vlastnictví, rodina, druh a způsob práce) byly základem pozemkové vrchnosti, stavu a korporace a v této podobě byly prvky státního života. V moderním typu občanské společnosti již stát jako „organ nadřazený společnosti“ není souhrnem autonomních institucí.

Současné teoretické koncepty občanské společnosti

Charles Taylor – komunitarismus a analýza typologií teoretických proudů občanské společnosti (L-proud, M-proud)

CH. Taylor (významný současný kanadský politický filosof a sociolog) je stoupenec současné americké politické filozofie komunitarismu. Příznivci tohoto směru se mj. odvolávají na J. Rousseaua a A. Tocquevillu. Ta se staví proti individualismu, zdůrazňuje společnost a společenství, společné hodnoty a obecný prospěch.

Počátky tohoto filozofického směru se datují po roce 1980, zejména jako reakce na Rawlsovu knihu *Teorie spravedlnosti*. Komunitaristická východiska jsou ve studiích starověkých republik a starověké politické filosofie, kde obec a společenství hrály daleko významnější úlohu než v současných demokraciích. Komunitaristé kritizují úpadek občanské účasti na veřejných záležitostech a pokles zájmu o společenský život. V duchu komunitarismu

je jeho nejznámější dílo „Zdroje já“ [14] z roku 1989. V tomto díle polemizuje s představou izolovaného lidského individua a naopak vyzvedá význam druhých při formování lidské osoby. Odmítá také názor, že je člověk ostře oddělen od okolního světa a proti tomu ukazuje, jak je člověk vždy již do svého světa zasazen, především svou tělesností.

Analýzou teorií občanské společnosti rozlišil v evropském politickém myšlení dvě skupiny pohledů. Jedna navazuje na přínos Johna Locka a vyznačuje se důrazem na myšlenku, že občanská společnost je nezávislá na státu. Tuto skupinu, do níž patří mimo jiné skotští osvícenci, Taylor pro stručnost označuje jako L-proud (Lockův proud). Druhá skupina, tzv. M-proud, nazvaná podle již zmiňovaného Charlese de Montesquieu, se naproti tomu přidržuje staršího chápání občanské společnosti jako společenství občanů shodného se státem.

Anthony Giddens – občanská společnost jako syntéza levice a pravice

Hledá třetí cestu mezi klasickou levicí a neoliberalismem, což se projevuje jako syntéza pravicové ekonomické politiky a levicové sociální politiky. Z toho také vychází jeho populární dílo - kniha Třetí cesta, v níž vyjadřuje své zásadní kritické připomínky straně klasické levice, tak i pravice. [15] Je nutné připomenout, že dílo inspirovala Tonyho Blaira a jeho Labouristickou stranu. Ta ve Velké Británii vyhrála troje volby s programem, jehož ideová východiska vycházela z Giddensovy práce.

Podle této teorie, uváděné v díle Třetí cesta, by měl stát preferovat stimulaci občanské společnosti. Její složky by částečně zajišťovaly sociální služby a zároveň zapojovaly jedince do účasti na politickém životě. V podpoře občanské společnosti spatřuje fungování tržní ekonomiky se státními intervencemi s důrazem na veřejný zájem, tj. investice do zdravotnictví, vzdělávání, výzkumu apod. Předmětem občanské společnosti je rovněž zájem o ekologii, snahu o demokratizaci rodiny (sladění rodinného a pracovního života).

Ekonomické aspekty formování občanské společnosti v moderním typu společnosti (komparace kontinentální a americké kultury)

Se vznikem moderní společnosti na přelomu 18. a 19. století se situace v Evropě vyznačovala existencí silných centralistických monarchií. Vůči nim se občanské společnosti emancipovaly, někdy jim navzdory, jindy s jejich pomocí.

Ve Spojených státech amerických byla situace zcela opačná, neboť od vzniku nezávislosti fungovala poměrně slabá centrální vládou, která musela nacházet oporu v konkrétním zájmovém rozložení občanské společnosti. Role spolkového života hrála ve Spojených státech při formování moderního demokratického státu významnější roli, než tomu bylo v Evropě. Svoji úlohy hrálo také to, že Amerika nepoznala zkušenost feudálního řádu, což oslabovalo význam společenských elit v procesu demokratizace. Lze konstatovat, že ve Spojených státech amerických existence občanské společnosti v jistém smyslu pohledu předcházela existenci státu, zatímco v Evropě tomu bylo spíše naopak. Nicméně i v evropském typu kultury občanské společnosti existovaly značné rozdíly. Lze hovořit o dvou typech kultur - britsko-holandský a prusko-habsburský. Zásadní rozdíl v těchto kulturách spočívá ve způsobu tvorby občanské společnosti. V britsko-holandské kultuře se občanská emancipace tvořila vynucením „zdola“ bohatnoucí a sílicí buržoazii, v Habsburské monarchii či Prusku naopak převažoval tlak „shora“, jehož tvůrcem byla byrokracie a neutěšený stav státních financí.

Historické ohlédnutí nad formováním občanské společnosti v českých dějinách

a) období Rakousko-Uherské monarchie

Stejně jako Evropa prošly i české země složitým procesem přeměny starých feudálně stavovských struktur v moderní občanskou společnost a byly zasaženy novými liberálními myšlenkami. S nástupem osvícenství v období josefínských reforem začalo docházet k sekularizaci a objevily se první zárodky občanské společnosti, neboť stále větší množství lidí se začalo aktivně zajímat o politické, ekonomické a kulturní dění. Veřejně prospěšná činnost začala pronikat do dalších sfér i mimo oblast sociální péče, kde dosud byl silný vliv církví. Tyto oblasti byly zejména v kultuře a v dalších jejích vazbách na hospodářství, národní tradice, jazykovědu apod.

V prvních desetiletích 19. století stála šlechta u vzniku řady institucí. Za nejvýznamnější je určitě Vlastenecké (dnes Národní) museum, založené v Praze roku 1818 z iniciativy hraběte Kašpara ze Šternberka. Ve 30. a 40. letech přispěl k liberalizaci veřejného života např. hrabě Lev Thun. Vznikající české národní hnutí se orientovalo hlavně na pěstování jazyka, usilovalo o vytvoření gramatických pravidel a jeho celkovou kultivaci. Existovalo několik teoretických koncertů:

➤ bohemismus – české zemské vlastenectví, které kladlo důraz na historickou tradici českých zemí; myšlenka smírného soužití Čechů a Němců v Čechách na základě zemského patriotismu (Bernad Bolzano),

- panslavismus – Češi jsou součástí velké rodiny slovanských národů – hlavní zde jsou Rusové (Josef Jungmann, Jan Kollár),
- austroslavismus – představa českého státu se samosprávou, ale v rámci Rakouska (František Palacký, František Ladislav Rieger).

Rozvoj občanské společnosti v českých zemích v druhé polovině 19. století byl podpořen přijetím Spolkového zákona č. 253/1852 říšského zákoníku ze dne 26. listopadu, později nahrazeném zákonem č. 134/1867 říšského zákoníku o právu spolčovacím. [16] Tak došlo ke vzniku mnoha významných organizací, z nichž některé pokračují ve své činnosti dodnes (např. Měšťanská Beseda, Hlahol, tělovýchovná jednota Sokol, Klub českých turistů, Junák – český skaut, Americký klub dam apod.). K významným osobnostem tohoto období se řadí Božena Němcová, Vojtěch Náprstek, Karolína Světlá, Eliška Krásnohorská. Navíc v tomto období fungovalo tisíce drobných spolků osvětových, vědeckých, čtenářských, pěveckých, hasičských a dalších.[17] Formování občanského sektoru však stále nebylo výhradně v kompetenci národních elit, ale podléhalo kontrole rakouského mocnářství. Pokud rakouský stát považoval určitý spolek za nebezpečný, mohl vydat zákaz jeho vzniku (§ 6 zákona o právu spolčovacím, 1867), nebo ho rozpustit (§ 24 zákona o právu spolčovacím).

b) tradice I. republiky – zlatý věk rozvoje české občanské společnosti

Nově vzniklý státní útvar Československá republika potřeboval obrátit existující hierarchii hodnot, přesvědčit jednotlivá národní společenství, aby se vzdala části národní suverenity ve prospěch jednotné občanské společnosti v rámci státního celku. Po vzniku Československého státu přešla pravomoc rozhodovat o činnosti spolků do rukou národních orgánů a nový stát se mohl pyšnit rozsáhlými občanskými svobodami. Proto dějiny Československa za období I. republiky vykazují vysokou dynamiku pro rozvoj občanské společnosti. Celé toto období se proto označuje za zlatou éru rozvoje občanské společnosti. Bylo to dáno zejména sociálními a ekonomickými dopady I. světové války. Svědčí o tom mj. aktivity významných osobností, které se zapsaly do dějin českého sociálního učení a rozvoje občanské společnosti – Růžena Svobodová, Alice Masaryková, Emanuel Voska, Hana Benešová, Emanuel Chalupný, Tomáš G. Masaryk, manželé Bohumila a Antonín Švehlovi, Karel Šverák a mnoho dalších. Důsledkem aktivit těchto zmíněných osob se v období rozpadu Rakousko-Uherské monarchie a vzniku samostatného Československa zřídilo mnoho významných charitativních organizací, např. České srdce, Československý červený kříž, Masarykova liga proti tuberkulóze.

Nelze také opomenout, že právě v období I. republiky vzniklo občanské sdružení Panevropská unie Čech a Moravy, s nímž názorově sympatizoval i samotný prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Panevropské hnutí bylo založeno na obdobných zásadách jako současný integrační seskupení Evropská unie, jako svůj hlavní cíl si vytyčilo, aby Evropa byla prostorem svobody, práva a míru. Hnutí bylo aktivní především v Německu a ve Francii, po druhé světové válce se podílelo na budování Evropského hospodářského společenství. V zemích východního bloku byla jeho činnost zakázána, v Československu došlo k obnově činnosti hnutí v roce 1989. [17]

c) období komunistické nadvlády

Za období komunistické nadvlády byl z ideologických důvodů ponechán jednotlivcům minimální prostor v účasti v soukromých a autonomních skupinách. Byly podkopány tradiční formy pro charitativní činnost a sociální práci. Způsob samovolného organizování se považoval za podezřelý a stojící mimo povolené ideologické mantinely, a proto svobodná občanská iniciativa představovala pro nový režim zásadní hrozbu. Z toho důvodu byla v tehdejší Československu většina tzv. nestátních sociálních institucí, tj. nadací, asociací, náboženských spolků a spontánních občanských iniciativ v 50. letech zakázána. Ty, které přetrvaly, byly znárodněny a byly řízeny komunistickou nomenklaturou. Církevním organizacím, které stály u zrodu neziskového sektoru, byl v období socialismu zabaven veškerý majetek, církevní představitelé byli pronásledováni a jejich činnost otře sledována. Legislativní oporou k tomu byl zákon č. 68/1951 Sb. O dobrovolných organizacích a shromážděních, který definitivně zrušil předchozí organizační formy a místo toho zavedl tzv. společenské organizace,

Těto oficiálně povolené „občanské společnosti“ dominovaly větší tzv. společenské organizace v rámci Národní fronty Československé socialistické republiky, Národní fronty České socialistické republiky a Národní fronty Slovenské socialistické republiky – např. mládežnické organizace, tělovýchovné organizace, mírové rady, organizace pro vzdělávání dospělých. Stranou řízený stát zavedl „dobrovolně povinné“ srážky z platu na sociální programy zaměstnavatelů prostřednictvím organizací pod tehdejší Národní frontou.

Opoziční „podzemní“ občanská společnost

Mnozí občanské tehdejšího Československa a států střední Evropy výše zmíněným vnuceným strukturám občanské společnosti vzdorovali. Někteří odpůrci tohoto režimu; zejména disidenti zakládali ilegální či podzemní organizace za účelem udržet formu kulturní, intelektuální nebo politickou autonomii a integritu. Na přelomu 70. a 80. let minulého století termín „občanská společnost“ zpopularizovala opoziční hnutí v tehdejší Československu, Polsku a Maďarsku. Prostřednictvím strategie „*sebeorganizace společnosti*“, která kladla důraz na změnu zdola, se tato hnutí snažila o zrovnoprávnění občanských hodnot a občanských činností, po dlouhou dobu potlačovaným státně stranickým aparátem. Obrození občanské společnosti tak přineslo velký rozkvět nezávislých organizací, iniciativ a hnutí, jímž se podařilo znovu zalidnit už téměř pustou politickou a sociální oblast. Z podnětu Solidarity v Polsku vznikl celý nezávislý sektor autonomních institucí – „bytové univerzity“, nakladatelství, tisk, studijní kroužky, který se v 80. letech rozvinul do tzv. paralelní polis, či paralelní společnosti. V tehdejší Československu byly možnosti působení širšího disentu nebo samovolných organizací omezenější, proto struktury občanské společnosti oproti Polsku vznikaly pomaleji.

Formování občanské společnosti po roce 1989

Od událostí roku 1989 získala v rámci obnovy a rozvoje občanské společnosti role neziskového sektoru v České republice značně rychlého tempa růstu a významu. Počet neziskových organizací a zaměstnanost v nestátních neziskových organizacích se stále zvyšuje. Samotná příčina existence neziskového sektoru spočívající v úsilí o naplňování společensky prospěšného poslání a další společné znaky neziskových organizací silně ovlivňují charakter práce v tomto sektoru a motivaci pracovníků setrvávat v něm.

Povaha a fungování neziskového sektoru v jednotlivých zemích navíc reflektuje politickou a makroekonomickou situaci státu a aktuální sociální a kulturní dění. [18] Rozdíly jsou dále prohloubeny odlišným financováním a právním uspořádáním neziskového sektoru v jednotlivých zemích a různými národními historickými tradicemi. Proto je nezbytné respektovat tato fakta při analýze a komparaci vztahu státu a občanského sektoru v různých zemích. [19] Určitá typologie vztahu státu a občanského sektoru vychází z analytických závěrů B. Gidrona, R. M. Kramera a L. M. Salamon. Ti navrhli následující typologii mechanismů fungování občanské společnosti v tržní ekonomice prostřednictvím čtyř modelů [20]:

1. Model dominujícího státu
2. Model dominujícího třetího sektoru
3. Duální – paralelní model
4. Model spolupráce

Model dominujícího státu – dominantní roli má stát, jak při financování tak při poskytování sociálních služeb tzn., že sociální služby jsou hrazeny státem (využívá tak prostředky z daní poplatníků) a poskytují je státní zaměstnanci. Příkladem může být Švýcarsko, kde má neziskový sektor jen doplňkovou funkci - v tomto případě by byla dominující i krajská samospráva, která by nesla finanční hodnotovou zodpovědnost za poskytování veřejných služeb. Díky silné decentralizaci je tento model schopen fungovat i v místech, kde je nutné se více přizpůsobovat místním uživatelům.

Model dominujícího třetího sektoru – dominantní roli zde naopak při financování i při poskytování sociálních služeb mají nevládní neziskové organizace. Financují i poskytují sociální služby bez pomoci státu. Tento model je typický pro země, ve kterých je buď z ideologických nebo náboženských důvodů silný odpor proti státním zásahům do poskytování sociálních služeb, nebo i tam, kde potřebu těchto služeb společnost ještě neakceptovala.

Paralelní model je systém, kdy jsou do zabezpečování sociálních služeb zapojeny oba dva sektory (státní i neziskový). A to tak, že neziskové organizace mohou buď doplňovat služby poskytované státem, či nabízet klientům služby, které stát neposkytuje. Existují tak vedle sebe dva sektory a tedy i dva způsoby financování. Příkladem je např. Itálie, kde i přes silnou tradici církve se státu podařilo vytlačit neziskové organizace z jejich předchozí dominantní pozice a zanechal jim pouze doplňkovou funkci.

Model spolupráce – zde se na zabezpečování služeb znovu podílí stát i třetí sektor, ale na rozdíl od předcházejícího modelu přitom dochází ke vzájemné spolupráci. A to tak, že stát zde hraje roli zabezpečovatele financí a neziskové organizace jsou poskytovateli sociálních služeb. Teorie připouští i opačnou možnost avšak v praxi bychom ji nalézali jen velmi těžko. Podle míry nezávislosti se pak stávají neziskové organizace buď „spolupracujícími prodejci“ (jsou jen vykonavatelé státního programu bez samostatnosti) anebo „spolupracujícími partnery“ (neziskové organizace mají vysokou míru samostatnosti). Příkladem takového modelu jsou Spojené státy americké, Holandsko a částečně i Německo, kde se na první pohled zdá, že převládá dominantní model.

Počátky české rozdílnosti v pohledu na občanskou společnost – Václav Havel versus Václav Klaus

Na vývoj tehdejšího Československa a následně České republiky po roce 1989 měly zásadní vliv dvě významné osobnosti, a to Václav Havel a Václav Klaus. Oba dva usilovali o ovlivnění současné společnosti, o její orientaci určitým směrem, neboli snažili se ovlivnit tzv. volbu společnosti. [21]

Obě osoby jsou rozdílně myšlenkově založeny, což je možno vypořádat už na konci 60. let minulého století. Tehdy se v časopisu *Tvář* sešly jejich příspěvky. Mladý ekonom V. Klaus se ve svém příspěvku *Ekonomie jako univerzální věda?* se kriticky k marxistické politické ekonomii, zejména k jejímu univerzálnímu chápání. Ekonomie se podle něho může stát čistou a pozitivní vědou pouze za předpokladu, že je oproštěna od jakýchkoli lidských prvků. Klaus tedy zavrhuje vázanost ekonomie na ostatní sociální vědy. Havlův příspěvek *Český úděl?* je kritikou Milana Kundery, který ve své esejí *Český úděl* vyjádřil názor, že reformní politika liberálů komunistické strany může odolat útokům konzervativních dogmatiků i po sovětské okupaci. Havel pro pokračování tohoto reformního kurzu nevidí prostor, pokud budou zaručeny občanské svobody a vláda zákona, nebude-li veřejně a otevřeně kontrolována politika a způsob vládnutí nebude skutečně demokratický. „*Svoboda a zákonnost jsou prvními předpoklady normálně a zdravě fungujícího společenského organismu, ...*“ [22], říká Havel.

V 70. a 80. letech, kdy V. Klaus pracoval v pozadí české ekonomie, se V. Havel stal významnou osobností českého disentu. Jeho díla mohla vycházet pouze v zahraničí. Po listopadu 1989 se oba myslitelé dostali na vlivné mocenské pozice. V. Klaus se stal ministrem financí a premiérem České republiky a V. Havel byl zvolen prezidentem Československa a počátkem roku 1993 České republiky. I přesto, že je politika pohlcovala, našli si dostatek času na vydání všeho, co dosud schovávali „doma v zásuvce“, ale i na vydání nové tvorby (projevy, články a publikace). Přestože oba kritizovali reálně socialistický režim, dostávali se v názorech do vzájemného střetu. Každý z nich měl totiž jiný pohled na potřeby lidí i na budoucí možný vývoj české státnosti. Přesto jejich názory nebyly v přímém protikladu, neboť oba věřili v demokracii a měli hluboký vztah k české zemi a národu. [22]

Podstata ideových názorových rozdílů – V. Havla a V. Klause

Co se týká pojetí člověka, Klaus jej vidí jako sobecké individuum. Motivy lidského chování neredukuje jen na sebestředný egoismus, ovšem nepochybuje o tom, že člověk sleduje vlastní zájmy a jeho chování je výsledkem kalkulace mezi výnosy a náklady. Havlovo pojetí člověka je otevřenější a bohatší. To co činí člověka člověkem je podle něho život ve společenství a tím přejímání spoluodpovědnosti za osudy druhých. Je tedy individuem v komunitě. Zmiňuje také transcendentno, tedy něco „*nad člověkem*“. Cestou k Havlovu porozumění lidským činům je tedy porozuměním lidské spiritualitě, duchovním a mravním hodnotám. [21]

Co se týká postoje ke svobodě, Klaus ji vidí negativně, tedy jako svobodu od politického či občanského útlaku, která je doprovázena rovností lidí před zákonem. Havel oproti Klausovi vnímá svobodu pozitivně, tedy jako uvědomělou společenskou činnost, jež mění poměry tak, aby všichni lidé měli pokud možno stejné životní šance. Jeho koncepce svobody se neopírá ani tak o stát jako spíše o charitu a další občanské iniciativy. [21]

V podobném duchu se vyjadřují oba myslitelé a politici i k ostatním tématům, týkajících se demokracie, obecně sdílených hodnot, či státu a postojů k občanské společnosti a občanskému sektoru. Klaus je, co se týká postojů k demokracii, zastáncem klasických mechanismů, tedy voleb, zastupitelských orgánů a politických stran, jejichž úkolem je uplatňování zájmů voličů, potažmo občanů, a svých členů. Havel sice politické strany uznává, ale zároveň upozorňuje na potřebu doplnit je samosprávnými orgány a dalšími institucemi, které by dávaly větší prostor aktivní účasti občanů na životě země. Má tím na mysli především činnost občanských sdružení, iniciativ a dalších projevů občanského aktivismu.

Rozdílné pojetí pozice občanské společnosti u V. Havla a V. Klause

Z výše uvedeného srovnání názorů lze odvodit i postoj těchto osobností k občanské společnosti. Klausův postoj můžeme označit jako rezervovaný. Dává jednoznačně přednost společnosti svobodných občanů před občanskou společností. Obává se totiž toho, že za pojmem občanské společnosti se ukrývá pojem kolektivita. S tím souvisí i jeho nechuť k institucím občanského sektoru, které chápe jako ztělesnění této kolektivní identity. [21]

Havlův postoj k občanské společnosti a občanskému sektoru je, na rozdíl od postoje Klausova, vřelý. Občanskou společnost vnímá jako výraz pozitivního zájmu občanů o veřejné věci. Stejně vřelý postoj má i k institucím občanského sektoru (spolky, nevládní či neziskové organizace), do jejichž činnosti se promítá kolektivní občanský aktivismus. Ten vnímá, na rozdíl od Klause, pozitivně, neboť posiluje občanské

sebevědomí, ale podporuje i hodnoty, jako např. ohled na bližního. Dle Havla jsou lidé ochotni se zapojit z vlastní vůle do činností, které směřují k obecnému blahu, tím, že přebírají část úkolů státu, ovšem za předpokladu, že žijí ve stabilní demokracii. [22]

Kde jsou hlavní příčiny odmítání občanské společnosti podle V. Klause?

V. Klaus se často označuje za žáka Friedricha von Hayeka, navazuje na jeho teorii „*spontánního řádu*“. Ta odmítá ideu společnosti jako racionální konstrukce a naopak klade důraz na společenský řád jako výsledek postupného přijímání určitých pravidel, která se historicky osvědčila. Shodně se s Hayekem i na konceptu tržního státu a kritice přívlastků sociální ve vztahu stát, politika, práva, zákonodárství, inženýrství apod. Haykova kritiku vlivu státu v ekonomice snadno je snadno pochopitelná po přečtení jeho děl: *Cesta do otroctví*, *Kontrarevoluce vědy*, *Právo zákonodárství svoboda a politická ekonomie*, *Osudná domýšlivost omyly socialismu*. Ačkoli F. A. Hayek na rozdíl od V. Klause tento termín nijak významně nepoužívá, jako odpůrce státních intervencí v ekonomice vidí v něm jednu z hradeb proti rozpínivosti a síle státu.

V. Klaus spojuje skupinové zájmy s nebezpečím korporativismu, tj. srůstáním různých zájmových skupin se státem a varuje před tímto nebezpečím. Korporativismus by vznikl substitucí zástupců občanské společnosti v parlamentech místo politických stran, tedy vazbou občanské společnosti a státu. To by bylo plně v duchu hlásání fašistické doktríny Mussoliniho. V této souvislosti lze poukázat na již zmíněný Marxův starý typ občanské společnosti, který by měl rovněž směřovat ke korporativismu.

V konceptech V. Klause však není uspokojivě vysvětleno, proč by k tomuto nebezpečí měly být imunní politické strany. Neboť historické události, kterými jsou italské a německé zkušenosti po 1. světové válce jasně ukázaly, že korporativismus nelze eliminovat jen volnou konkurencí politických stran.

Je zřejmé, že Klausovo pojetí demokracie je jen v ekonomické dimenzi. Navazuje spíše na rakouského ekonoma Josepha A. Schumpetera, otce tzv. demokratického revizionismu. Schumpeter byl kritikem klasických teorií, v nichž je demokracie považována za „vládu lidu, skrze lid a pro lid“. Skutečná vláda lidu je podle něj jen iluze. Demokracie je procedura, instituční rámec pro zabezpečení politických rozhodnutí. Nemůže být cílem sama o sobě. Schumpeter považuje za rozhodující prvek demokracie konkurenci mezi různými skupinami elit--zejména pravidelné volby, v nichž se ucházejí o přízeň voličů politické strany a jejich vůdci. Je tedy zásadním zastáncem procedurální demokracie. Sympatizuje rovněž s procedurálním liberalismem, který hájí americký politický filozof John Rawls.

Ideologie „NGOismu“ – shrnutí Klasova konceptu

„*NGOismus*“ si podle V. Klause klade za cíl prosazení těch politických myšlenek, které jsou často radikální a zastává je pouze malá skupina lidí, která by svůj názor nemohla prosadit standardní cestou (brání např. volební klauzule). Tento způsob prosazování svých názorů podle něj používají především feministky, radikální ekologové či různá hnutí za tzv. „rovnoprávnost“ a tzv. politickou korektnost. Extrémní verze NGOismu údajně požadují zrušení parlamentarismu. Václav Klaus uvádí, že termín jako označení ideologie pochází z anglosaského světa. Podle amerického politologa J. Fonteho jsou nestátní neziskové organizace ve své podstatě nezvolenými nátlakovými skupinami a zodpovídajícími se pouze samy sobě, které si navíc „*nárokuje, že mluví za celé lidstvo, podobně jako si jiní v minulosti obovali mluvit za dělníky či za lid*“. [23] Klaus zmínil i pojetí britského konzervativního Johna O'Sullivanova, který termín *NGOism* nepoužívá, avšak tradiční parlamentní demokracii založenou na jednotlivcích a jejich právech klade do protikladu se systémem založeným na skupinách nárokových určitá práva, který podle O'Sullivanova je ohrožením demokracie. Jako příklad lze uvést pokojný model přechodu od demokracie přes korporativismus k autoritárnímu režimu.

Důležitým nástrojem podpory ideologie NGOismu je v síle veřejného mínění. Z toho vychází i manažerské metody Public Affairs (veřejné záležitosti). Úlohou public affairs je zastupovat subjekt občanského sektoru tak, aby přispěl k obhajobě či prosazení jeho zájmů v legislativním prostředí daného státu, respektive v jakémkoliv prostředí (např. v Evropské unii apod.). Public affairs využívá poznatků z příbuzných oborů jako je právo, sociologie, politologie, psychologie, marketingová komunikace či management. Nerozšířenější a nestarší metodou je lobbying jako specializovaná a odborná reprezentace, která je ve své povaze velmi odlišná od reprezentace volených zástupců. Nicméně metod public affairs využívají i podnikatelsky orientované sektory, ale i kritici a odpůrci občanské společnosti.

Skryté nebezpečí v občanské společnosti v ekonomické dimenzi podle F. A. Hayeka

Podle teoretického konceptu V. Klase a některých liberálů může fungování občanské společnosti znamenat její rozvoj potenciální nebezpečí s patřičnými makroekonomickými dopady, a to minimálně ve dvou případech.

Zprvė snížení role státu důsledkem převzetí některých jeho rolí pro službu veřejného blahobytu znamená závislost na veřejných prostředcích. Propagátorům nestačí svobodně založit *sdužení na podporu občanské společnosti*. Chtějí něco navíc, a to aby takováto sdužení v rámci fundraisingového zajištění finančních zdrojů podporoval stát ze svého rozpočtu, resp. aby ti, kteří na něj dobrovolně nepřispívají, platili vyšší daně. Propagátoři občanské společnosti kladou rovnítko mezi pojmy neziskové a dobročinné. Vyjmenovávají určité oblasti lidské činnosti, které staví ve svém žebříčku hodnot výše. Zisk tak implicitně považují za nemorální nebo méně morální. Opravňují se prostřednictvím lobbingu na zákonodárce prohlásit z moci státu následující rétoriku: nebudeš-li přispívat dobrovolně na to, co považujeme za správnou občanská společnost, nebudeš-li donorem či sponzorem, budeš platit vyšší daně.

Zadruhé je liberálům zřejmé, že rozvoj občanské společnosti je něco víc, než pouhé svobodné sdužování jednotlivců do všemožných spolků na základě jejich nejrůznějších společných zájmů a cílů. Pojem občanská společnost se podle nich používá jako politický program, v němž hraje klíčovou roli stát, který má napomáhat jejímu rozvoji, a to legislativními podmínkami jejího rozvoje. Jako typický příklad lze uvést postoje svazů zaměstnavatelů a odborů. Zmíněné svazy, které představují aktéry – respektive subjekty hospodářské a sociální politiky, se mj. řadí do občanské společnosti a prezentují stranu zájmových skupin. Podle F. A. Hayeka podporují socialismus a totalitní hnutí. Spolupráce těchto prvků občanské společnosti pak znamená rozmach monopolů (tj. privilegií), které škodí společnosti a zejména těm nejchudším. [24]

Hayekovým řešením je odmítnout legitimitu jakýchkoliv aktivit vnucujících omezení soutěže. Paradoxem je, že se utváření spontánních sdužení pro společné dobro účastníků jeví jako všeobecně lidská činnost. Když si jednotlivci mohou svobodně vybrat, zvolí si právě toto. Lze se domnívat, že Hayekův princip by byl správný, pokud by se uplatňoval univerzálně, což nemůže nikdy nastat. Jeho koncept tedy směřuje k ničení občanské společnosti.

R. Reagan a M. Thatherová – jak omezit odbory v občanské společnosti

Koncepty hospodářské politiky Ronalda Reagana a Margaret Thatcherové z 80. letech minulého století jsou obnovou myšlenkových procesů, podle nichž byl stát vnímán jako nepřítel svobody. [25] Ekonomika a společnost musely být od jeho vlivu osvobozeny. Dvojím objevem té doby – v obou případech znovuoživením – proto bylo tržní hospodářství a občanská společnost s omezenou mocí odborů.

V roce 1981 po převzetí prezidentského úřadu vycházel Ronald Reagan z konceptu hospodářské politiky označovaná jako „reaganomika“. Při tvorbě této politiky jej výrazně ovlivnily významné osobnosti liberalismu 19. a 20. století Claude Frédéric Bastiat, Ludwig von Mises, již zmíněný Friedrich August von Hayek a Henry Hazlitt. V této souvislosti je známé jeho prohlášení: „*jsem pro klasické ekonomy*.“ [26] V témže roce začala stávka vyhlášená odbory letových dispečerů, čímž byl porušen zákon zakazující odborům zastupujícím státní zaměstnance stávkovat. Reagan vyhlásil na základě „Taft Hartley Act“ nouzový stav a v tiskové konferenci vyzval stávkující, aby se do 48 hodin vrátili do práce, jinak o ni přijdou. Jeho výzvy neuposlechlo 11345 stávkujících dispečerů, důsledkem toho byli propuštěni ze zaměstnání.

V roce 1979 převzala post ministerského předsedy Spojeného království Margaret Thatherová. V ekonomické oblasti šlo o přívrženkyni teoretického směru zvaného monetarismus, amerického ekonoma Milтона Friedmana a k tzv. rakouské škole ekonomie Friedricha Augusta von Hayeka (stejně jako Ronald Reagan) s ostrým postupem proti „všemocným“ odborům. [27] Ty pro ni představovaly důsledky politik předchozích poválečných vlád, které s nimi nedokázaly nic udělat. Vláda Thatcherové postupně prosazovala zákonná opatření, která jejich moc omezovala a činily je více odpovědné za své akce. Dalším nepříjemným důsledkem pro odbory bylo také omezení jejich imunit, neboť podle dřívějších zákonů totiž nemohly být odbory žalovány za úhradu škody vzniklé při stávce, dokonce i když se jednalo o stávku neplánovanou. [28] Klíčovou akcí v boji s odbory byla konfrontace se stávkujícími v roce 1984, která trvala rok a kterou odboráři nakonec museli vzdát.

Zneužití občanské společnosti pro skupinové zlo terorismus

Protipólem občanské společnosti je patologická integrace v uzavřených sociálních skupinách. Těmi jsou mafiánské struktury (skupiny organizovaného zločinu, gangy apod.) sekty, extrémistické skupiny a koneckonců i teroristické organizace. Přes různé ekonomické aspekty fungování a dopadů jejich činnosti, politicko-

ideologického pozadí vykazují společný znak ve formě antagonistické negativní identity. Proto jejich aktivity je lze považovat za neobčanské jednání. Podle již filozofa Adama Fergusona se jedná o společnost s přívlastkem barbarská.

Do 11. září 2001 byly pouze zřídka bezpečnostními analytiky presentovány indicie o vazbách neziskových organizací charit na teroristické organizace. [29] Při vyšetřování teroristického útoku na Světové obchodní centrum v roce 1993 byly charity sotva zmíněny, avšak v souvislosti s útoky na americké zastupitelské úřady v Africe v roce 1998 začalo být bezpečnostním analytikům zřejmé, že tyto charitativní organizace mohou být vědomě či nevědomě do aktů terorismu zapleteny. Svědčí o tom založení několik falešných charit, které posloužily jako krytí při přípravách teroristických aktů; dokonce i některé z charit hlavního proudu byly nevědomky infikovány teroristy.

O realitě stavu poznání do událostí 11. září 2001 svědčí nejednotné analytické závěry bezpečnostních orgánů Spojených států amerických. Ty měly bohaté poznatky a dlouholeté zkušenosti s politizací charit. [29] Realita byla taková, nevládní neziskové organizace s vazbami na Střední východ, Irsko, Střední Ameriku a jiné části světa, jejímž zdánlivými cíli bylo pomáhat trpícím ve válečných zónách, byly občas obviněny za poskytnutí krytí teroristickým organizacím. Tak např. největší islámská charita ve Spojených státech amerických Holy Land Foundation byla dlouho podezřívána, že složí pro financování Hamásu, tj. palestinské militantní organizaci, která byla v roce 1995 ve Spojených státech amerických označena jako teroristická organizace. Obdobně Noraid od svého založení v roce 1970 získala značný objem finančních prostředků od irsko-americké komunity a mělo se za to, že zneužívá peněz určené vdovám a sirotkům pro potřeby teroristické organizace Irské republikánské armády. Každopádně v rámci bezpečnostních analýz se mezi sebou střetávaly dva názory. [29] Jeden argumentoval tím, že charity existují jen jako krytí politických aktivit a že jakákoliv separace mezi politickými a sociálními křídly „teroristických“ organizací je nepodložená. Druhý tvrdil, že rozdíl mezi sociální a agresivní teroristickou akcí je nezvratný. Je proto, jisté, že laická veřejnost pohlížela na základě svých politických, sociálních ideologických a náboženských postojů. Z tohoto důvodu nebylo možné učinit nestranné analytické vyhodnocení bezpečnostních rizik důsledkem zneužití finančních prostředků z občanské společnosti.

Po událostech 11. září 2001 lze již plně podle mechanismů fungování v nelegální sféře ekonomiky na teroristické organizace nahlížet jako na neziskové organizace – složky tzv. Fergusonovy barbarské společnosti. Pro získání finančních prostředků využívají stejně jako neziskové organizace občanské společnosti nástrojů fundraisingu, marketingu a public relations. Je to logické, neboť žádná neziskové organizace nemůže bez těchto nástrojů v současných podmínkách existovat. Jejich financování má vícezdrojový charakter. Tedy neziskové organizace mají své donory, sponzory a státní finanční podpurné granty. To samé platí i pro teroristické organizace, ačkoli je to zarážející, neboť vyvstává řada otazníků. Nicméně realita je taková, což dokládají níže uvedené fakty. [30]

Převážná část finančních toků („penězovodů“) do teroristických organizací má povahu transferů, tj. jednosměrné platby (výraz pro ekonomickou teorii: „něco za nic“). Tyto transfery mohou být realizovány jak v prostředí legálního ekonomického systému nebo jsou k tomuto účelu využívány systémy nelegální. Poskytnutí finančního transferu těmto skupinám je trestným činem, proto musí pachatelé této činnosti prostředky v legální ekonomice převádět pouze takovým způsobem, aby nebyl zjištěn jejich zdroj a zejména účel a cíl těchto transferů. Z tohoto důvodu jsou tyto operace, které probíhají v legální ekonomice velmi podobné legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Druhý způsob jak zajistit financování terorismu je zneužití složek občanské společnosti, tedy nadací a charitativních organizací. Konkrétně pro islámský terorismus se jedná o problematiku se zakátem, což znamená označení jednoho z pěti pilířů islámu, tedy náboženské daně z majetku a z příjmů, určené k dobročinné pomoci. K této solidaritě nabádají verše Koránu. Podle stupně uskutečnění islámského práva zemi, kde muslim žije, vybírá zakát buď přímo stát, nebo islámské nadace, nebo je na muslimovi samotném, aby příslušný podíl věnoval přímo na některý z předepsaných účelů. Pod záštitou sbírek na sociální účely (na vzdělání, zdravotní a sociální péči, praktikování víry apod.) se tak získávají prostředky, z nichž značná část končí pro potřeby teroristů.

Závěr

Rozvoj občanské společnosti v našich podmínkách od roku 1990 značně akceleruje. Stejně je tomu tak i v ostatních evropských postkomunistických státech. Je jisté, že teorie k problematice společně s metodami poznání jsou v některých případech značně odlišné od reality. Souvisí to zejména s ekonomickou vyspělostí, národními tradicemi, politickými faktory a dalšími historickými aspekty. Čtenář jistě pochopil, že studie zvolené problematiky si vyžaduje široký záběr - od ekonomie, filozofie, sociologie, politologie, práva apod. Důsledkem

tohoto mezioborového přístupu se tak v rámci rozvoje občanské společnosti vytváří zcela nový jazyk s patřičnými termíny jako je např.: sociální investice, sociální podnikatel, sociální kapitál apod.

Použité zdroje

- [1] REKTORÍK, J.: *Organizace neziskového sektoru*. Praha: Ekopress, 2007.
- [2] DOHNALOVÁ, M.: *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno: Nadace Universitas, 2006.
- [3] DOHNALOVÁ, M. MALINA, J. – MÜLLER, J.: *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost. Panoráma biologické a sociokulturní antropologie. Modulové učební texty pro studenty antropologie a "příbuzných oborů"*. Brno: Nadace Universitas, 2003.
- [4] POPPER, K.: *Otevřená společnost a její nepřátelé I./II.*, Praha, OIKOYMENH, 1994.
- [5] LOCK, J.: *Druhé pojednání o vládě*. Praha: Svoboda, 1992.
- [6] ROUSSEAU, J. J.: *O společenské smlouvě neboli o zásadách státního práva*. Praha: V. Linhart, 1949.
- [7] MONTESQUIEU, Ch. L.: *O duchu zákonů*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003.
- [8] *de TOCQUEVILLE, A.: Demokracie v Americe*. Leda, 2012.
- [9] SMITH, A.: *Pojednání o podstatě národů*. Praha: Liberální institut, 2001.
- [10] FERGUSON, A.: *An Essay on the History of Civil Society*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- [11] HEGEL, G. W. F.: *Úvod k dějinám filozofie*. Praha, 1952.
- [12] HEGEL, G. W. F.: *Základy filosofie práva*. Praha, 1992.
- [13] STÖRIG, H. J.: *Malé dějiny filosofie*. Kostelní Vydří ,2000.
- [14] TAYLOR, Ch.: *Sources of the Self*, Cambridge: Harvard University Press, 1992.
- [15] GIDDENS, A. *Třetí cesta a její kritici*. Praha: Mladá fronta, 2004.
- [16] BOUKAL, P.: *Nestátní neziskové organizace (Teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009.
- [17] ANDERLE, P. *Občanské noviny (LtN 49/2002), 2. 12. 2002*. Dostupné online: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?t=135699>.
- [18] ONDRUŠEK, D.: *Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie*. Bratislava: Partners for Democratic Change – Slovakia, 2000.
- [19] POTŮČEK, M. a kol.: *Veřejná politika*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005.
- [20] SALAMON, L.M. , ANHEIER, H. K.: *Defining the Non-profit sector: A Cross National Analysis*. New York, Manchester: Manchester University Press, 1997.
- [21] POTŮČEK, M. *Volba společnost: Havel versus Klaus*. In HAVEL, I. M., TŘEŠTÍK, D. Co daly naše země Evropě a lidstvu. Praha: ELK 2000.
- [22] HAVEL, V.: *Eseje a jiné texty z let 1953 – 1969*. Torst, 1999.
- [23] FONTE, J.: *Trojský kůň demokracie. The National Interest, č. 76, 2004*.
- [24] Hayek, F. A.: *Cesta do otroctví*. Brno: Barrister & Principal, 2010.
- [25] FAJMON, H., ROMAN, J.: *Margaret Thatcherová a Ronald Reagan*. Praha: Skupina Evropských konzervativců a reformistů, 2010.
- [26] PETŘÍK, L.: *Konzervativní revoluce Margaret Thatcherové a Ronalda Reagana*, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008.
- [27] THATCHEROVÁ, M.: *Umění vládnout*. Prostor, 2003.
- [28] THATCHEROVÁ, M.: *Roky na Downing Street*. Praha: Naše vojsko, 1996.
- [29] WARDE, I.: *Cena strachu – finanční boj s terorismem*. D-Consult, 2009.
- [30] ŠETEK, J.: *Ekonomické aspekty provázanosti organizovaného zločinu a terorismu. Marathon, č. 2, 2013*.

3. Právní konzultace

Několik poznámek k exekuci pozastavením řídičského oprávnění

Jakub Pikna

Novela exekučního řádu, platná a účinná od 1. ledna 2013, zásadně mění vymáhání pohledávek na dlužném výživném pro nezletilé děti. Exekutor nově může exekučním příkazem pozastavit řídičské oprávnění povinného. Exekuci pozastavením řídičského oprávnění upravuje § 71a exekučního řádu . Dopadající omezeně na případy, kdy povinný prokáže, „že k uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, nezbytně potřebuje své řídičské oprávnění“ – v takovém případě bude exekuční příkaz zrušen; to se

však v praxi může ukázat značně problematickým, protože takový příkaz má být z tohoto důvodu teprve zrušen, což logicky znamená, že nejdříve bude muset být vydán. Snadno si lze představit jak dlouho proces zrušení takového příkazu asi bude reálně trvat, což může vést ke zmaření výdělečné aktivity povinného i do budoucna po okamžiku, kdy bude takový příkaz skutečně zrušen a dále se může stát sporným výklad samotné podmínky dané zákonem pro zrušení exekučního příkazu, tedy zda se v konkrétním případě jedná či nejedná o nezbytnou potřebu povinného spojenou s uspokojováním životních potřeb. Příkaz exekutora bude dále zrušen i v případě, pokud povinný dorovná nedoplatek výživného na nezletilé dítě. Exekutor doručí příkaz o pozastavení řídičského oprávnění jednak dlužníkovi, dále potom věřiteli a příslušnému obecnímu úřadu. V okamžiku, ve kterém je dlužníkovi doručena exekuční příkaz, je takový dlužník povinen řídičské oprávnění odevzdat příslušnému orgánu. Exekutorem vydaný exekuční příkaz je dále veden v registru řídičů, aby mohla být prováděna účinná kontrola jeho dodržování, jinak by se jednalo v podstatě o imperfektní normu jejíž zamýšlený účinek by mohl být vážně narušen. Neodevzdaný řídičský průkaz, v rozporu s exekučním příkazem, může být odebrán (např. Policií ČR).

Je nutno poznamenat, že exekuce pozastavením řídičského oprávnění není bezrozporná. Existuje mnoho principiálních námitek, ke kterým patří zejména nesouvislost mezi dluhem a oprávněním řídit motorové vozidlo; stejně jako faktem, že exekuce pozastavením řídičského oprávnění by mohla být zneužívána exekutory v podobě neoprávněného nátlaku na dlužníky. Problematickou zůstává také skutečnost, zda již současný exekuční řád nenabízí dostatek funkčních nástrojů pro vymození dlužného výživného na nezletilé dítě. Spornou je také okolnost toho, že v případech, kdy povinný jednoduše nemá dostatek finančních prostředků, potom těžko tento nástroj povede k požadovanému cíli, tedy úhradě samotného výživného. Cílem zde totiž není potrestat povinného, ale vymoci prostředky na dlužném výživném pro oprávněného, jímž je nezletilé dítě, které je hodno zvýšené ochrany (existují však i pochybnosti ohledně toho, proč je tímto institutem chráněno jen výživné na nezletilce). Zjednodušeně řečeno: povinný, který dostatek finančních a majetkových zdrojů má, tak u něj k vymození dlužných částek dostačuje současná úprava; u dlužníků, kteří mají finanční problémy je nejisté, zda tento nástroj může skutečně pomoci a to zejména s ohledem na výše zmíněnou pochybnou úpravu, která stanoví, že ohled na nezbytnost řídičského oprávnění pro dlužníka bude toliko důvodem pro zrušení takového exekučního příkazu a ne překážkou jeho vydání. V neurvalém prostředí exekutorské praxe (dozajista ne všech exekutorů) je spíše možno předpokládat, že exekuce pozastavením řídičského oprávnění bude volena jako první krok bez hlubšího zkoumání konsekvencí. Tyto obavy však musí potvrdit či vyvrátit až samotná skutečná aplikační realita.

Z druhého tábora příznivců přijaté změny zaznívají rovněž relevantní argumenty, a to zejména ty, že pokud povinný neplní výživné na nezletilého, potom je adekvátní zkrátit ho na právech používání motorového vozidla, když právě tento postup může vést k dobrovolné úhradě dlužného výživného a fungovat tak jako silný motivační faktor k úhradě. Tento závěr a argument má také svou přesvědčivost, zejména mluvíme-li o výživném nezletilců, kterážto otázka je značně citlivou a zasluhuje zvýšenou pozornost a ospravedlňuje i zcela inovativní přístup k řešení.

Závěr

Exekuce pozastavením řídičského oprávnění - by mohla být, v některých případech, zajímavou alternativou, i když předem nelze říci, že úplně nerozpornou, jelikož se uplatňuje pouze krátkou dobu. Z výše nastíněných problémů je nepochybné, že zejména bude záležet na aplikační praxi exekutorů. Rozumné a konkrétnímu případu odpovídající použití může přispět ke zlepšení vymahatelnosti dlužného výživného pro nezletilce, avšak na druhou stranu čistě formalistické a byrokratické používání povede spíše k ohrožení možné výdělečnosti dlužícího subjektu, zejména v periferních oblastech, kde vůz může být jediným smysluplným způsobem dopravy do zaměstnání.

4. Teorie her - pracovní materiály

Superaféra a možnosti teorie her

Radim Valenčík

Převzato ze seriálu R. Valenčíka pravidelně publikovaném na jeho blogu, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz>

Jedná se přímou konfrontací konceptu vycházejícího z teorie her s realitou, konkrétně aktuálním děním spojeným s pádem Nečasovy vlády a s tím související kaskádou afér. Datum u každého dílu seriálu označuje den, ze kterého jsou čerpány informace (tj. co se tehdy dle veřejně dostupných zdrojů událo). Články jsou publikovány se čtyřdenním zpožděním, zpracovány zpravidla následující den dopoledne.

Co přinesl 13.6.2013

Den 13.6.2013 už bude navždy spojován s odstartováním superaféry, která otřásla nejen vládou, ale po které už bude naše vidění světa jiné. Netušil jsem, že život tak brzy, tak jednoznačně a v takové míře průkaznosti potvrdí teorii a s ní spojené "čtecí prizma", které vycházejí z předpokladu existence a role struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad, role jader vyjednávání vlivu těchto struktur, základního ideového paradigmatu a začínající proměně tohoto paradigmatu i jeho alternativách.

Z hlediska rozvoje teorie jsme nyní v obdobné situaci, jako vědci, když zjistili, že jádro atomu je dělitelné (tomu odpovídá to, že existence struktur založených na vzájemném krytí se potvrdila), začali vytvářet první koncepty toho, jak by mohlo vypadat (je dána určitá představa o tom, jak fungují jádra vyjednávání vlivu) a existují i experimentální nástroje, kterými lze ověřovat, nakolik se model shoduje s realitou (možnost "v přímém přenosu" sledovat rozsáhlou policejní akci, reakce politiků, médií, veřejnosti).

Sledovat, jak byla postupně objevována struktura atomu od tzv. Thomsonova "pudingového modelu" až k současnosti, je i pro laika velmi zajímavé a pro odborníka z libovolného oboru metodologicky velmi poučné. Teď máme velkou příležitost být u toho, pokud se týká "dešifrování" společenské reality (máme již základ v podobě "čtecího modelu", resp. "čtecího prizmatu" a můžeme teoretické předpovědi a představy porovnávat se sledováním toho, co se děje). Proto pro ty, co nejsou odborníky v oblasti fyziky elementárních částic, uvádím snadno dostupné zdroje, pomocí kterých si mohou udělat dostatečnou představu o tom, jak to tehdy proběhlo ve fyzice:

<http://www.cez.cz/edee/content/microsites/nuklearni/k12.htm>

<http://fyzika.jreichl.com/main.article/view/710-objev-atomoveho-jadra>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Thomson%C5%AFv_model_atomu

http://cs.wikipedia.org/wiki/Bohr%C5%AFv_model_atomu

Ten, kdo si přečte sérii materiálů (publikovanou v rámci seriálu Teorie her jako bojové umění), kterou jsem začal zveřejňovat od 1.6. každý den, viz

<http://radimvalencik.pise.cz/311-70-4-3-hra-odkud-kam-jdu-a-kam-se-snazim-dojit.html>

(a další pokračování) s plným vědomím toho, že se to, co píšu se buď potvrdí v dohledné době, nebo si mohu udělat ostudu (jak jsem napsal 31.5., viz

<http://radimvalencik.pise.cz/318-71-1-hra-co-prinesl-1-6-2013.html>

nemůže popřít, jak tentokrát teorie "zapracovala" (i když, znovu zdůrazňuji, nečekal jsem, že se potvrdí tak brzy a tak průkazně). Nedá mně to, ocituji sám sebe a připomenu závěr článku z 31.5.:

"Ještě k otázce rizik, resp. odvahy pustit se do tak otevřeného výkladu toho, co se děje, a riskovat tím ostudu, že budu "úplně mimo" a udělám si ostudu. To sice hrozí, ale hypotézu o tom, že existují společenské fenomény, které jsem pojmenoval, že spolu souvisejí tak, jak jsem popsal, a že právě v současné době začíná proměna základního ideového paradigma ve směru a možných alternativách, tak, jak jsem se k této otázce vyjádřil, považuji za velmi blízkou realitě. Natolik pravděpodobnou, že předpokládám, že důkazy o její podloženosti a nakonec i pravdivosti bude možné přinášet každý den. Jinak řešeno - váhal jsem zhruba rok, než jsem se k ucelené a průběžně aktualizované prezentaci odvážil. Před tím jsem zkoušel, nakolik se predikce přibližují realitě. Uvidíme, co přinesou nejbližší dny."

Protože budu komentovat z hlediska vztahu teorie (postupně upřesňované a kalibrované) a reality (která se bude patrně dramaticky vyvíjet) to, co se odehrává, většinou ani ne s jednodenním odstupem, ale uveřejňovat až se čtyřdenním, budu věnovat pozornost především tomu, co je zajímavé z hlediska teorie, nikoli samotného politického dění. V tomto smyslu nastolil první den super aféry zejména tyto otázky:

1. Bylo to, co se začalo odehrávat, na objednávku ještě vlivnějších a skrytějších struktur, které potřebovaly vyčistit prostor v nižších patrech či mezi konkurenty?

K tomu poznámka: První den aféry se objevily spekulace, že za vším stojí TOP, protože té se to nejvíc hodí.

2. Bylo to pokus o institucionální očistu těmi, co toho už dlouhou dobu, jak se říká, "měli dost" a našli k tomu dost síly, odhodlání i kvalifikovanosti?

Na základě toho, jak to po prvním dnu vypadalo, je možné říci:

- Nebylo to na nějakou konkrétní objednávku z pozice mocnějších a konkurenčních struktur, protože rozsah toho, co bylo odstartováno, nikdo předem již není schopen odhadnout. Jsou spuštěny mechanismy a jimi

vyvolané hry, které již není snadné ovlivnit, usměrnit, kontrolovat (tím zajímavější pro teorii, její ověřování a kalibraci parametrů, které uvažuje).

- Spuštění superaféry (to znamená odbourání řady bloků) mohly politické a jiné rozmišky ovlivnit (třeba i střety na radnici, např. pro TOP neuvěřitelně drzé reakce P. Béma viz např.

<http://blog.aktualne.centrum.cz/blog/v/pavel-bem.php?itemid=20183>

apod. i další vlivy, hovoří se např. o tom, že šlo o trest za prodej citlivých informací z NATO). Ale to vedlo jen k tomu, že se otevíral prostor pro akci "zdola", jejíž hlavní motivace vycházela nikoli z nadřazeného jádra vyjednávání vlivu.

- Prostor, který se uvolní, bude obsazován jinými a vlivnějšími strukturami založeným na vzájemném krytí – vakuum v této oblasti neexistuje. Nicméně bude docházet k výrazným proměnám jader vyjednávání vlivu a zejména základního ideového paradigmatu těchto jader (což jsem popsal v předcházejících dílech seriálu). Právě v této oblasti mohou teorie i každý, kdo si ji osvojí, podstatným způsobem přispět k omezení vlivu struktur založených na vzájemném krytí a otevření prostoru pro vzestupný vývoj.

Poznámka: Pod vzestupným vývojem mám na mysli vývoj směrem ke společnosti založené na produktivních službách, viz např.:

<http://radimvalencik.pise.cz/259-58-5-hra-jak-a-proc-diskutujeme.html>

Co přinesl 14.6.2013

Den 14.6.2013 přinesl záplavu faktů, vztahujících se k superaféře, postojů hlavních aktérů, komentářů a rozborů ze strany více či méně zúčastněných a pozorovatelů. To nejdůležitější, co potvrzuje existenci struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad, ukazuje jejich významnou úlohu v životě společnosti, umožňuje nahlédnout do toho, jakou roli hrají jádra vyjednávání vlivu těchto struktur i jak probíhá proměna základního ideového paradigmatu se nejkonzentrovaneji projevilo v "siláckém" vystoupení P. Nečase, kterým reagoval na fakta přednesená pracovníky ÚOOZ vrchním státním zastupcem.

Připomeňme si, co uvedl vrchní státní zástupce v Olomouci I. Ištván ve svém vystoupení uvedl, cituji z on-line zpravodajství ČT 24, viz:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231249-police-nagyova-si-mela-objednat-sledovani-necasovy-zeny/#articleOnlineReport>

"Trestní řízení se týká dvou skutků, u prvního je podstatou stíhaného jednání, že fyzická osoba zaměstnaná na Úřadu vlády bez zákonného zmocnění žádala po Vojenském zpravodajství informace, které jsou mimo zákonnou působnost Vojenského zpravodajství. Jeho pracovníci vyhověli a došlo ke sledování fyzických osob bez souhlasu ministra obrany. Informace z této činnosti byly předány oné pracovníci Úřadu vlády přesto, že zákon ukládá, aby takovéto informace byly oprávněným žadatelům předány pouze cestou příslušného ministra, tedy ministra obrany.

Pracovnice Úřadu vlády je obviněna z organizování zneužití pravomoci úřední osoby, dva pracovníci Vojenského zpravodajství jsou obviněni ze zneužití pravomoci.

V druhém případě bylo u tří bývalých poslanců ČR zjištěno, že konali ve vztahu ke konkrétnímu hlasování zákona až poté, co jim s největší pravděpodobností bylo přislíbeno, na co neměli nárok.

Jednání bývalých poslanců i zprostředkovatelů výhody, která měla vést ke vzdání se mandátu, jsou obviněni z nabízení a přijetí úplatku." (Krácenó.)

A na toto P. Nečas sdělil toto (rovněž cituji z on-line zpravodajství ČT 24):

" V tuto chvíli je do sebe mediálně spleteno několik věcí. Na jedné straně příběh pánu Janouška a Rittiga, druhým je příběh Vojenského zpravodajství, třetím pánu poslanců Fuksy, Šnajdra a Tluchoře.

Bývalí poslanci využili svého ústavního práva, tento krok je nyní kriminalizován. Bývalí poslanci ODS zamezili pádu vlády, zachovali se loajálně vůči své straně. Naše strana jim za to dala najevo, že s nimi i nadále počítá. Je-li kriminalizován tento postup, nakročili jsme ke konci stranické politiky v ČR. Něco jiného by bylo, kdyby se jednalo o konkrétní částky, ale standardní politická dohoda, chcete-li "deal", by neměla být kriminalizována.

Výzvy k odstoupení, kterými budu nyní bohatě oblažován ze strany opozice, nevyslyším." (Krácenó.)

Po jeho vystoupení většina poslanců ODS a někteří i z TOP zatleskali. Přitom právě v tu chvíli bylo zřejmé, že P. Nečas skončil.

Mj. právě toto vystoupení a jeho odměnění potleskem vedlo k tomu, že se poslanec J. Šlégr (bývalý hokejový reprezentant) veřejně vzdal mandátu. P. Nečas a někteří ostatní poslanci vůbec nepochopili, o co jde. Považovali to za normální. Považovali za normální, to, co normální není.

Vícekrát jsem zdůraznil (a považuji to za fenomén, který je velmi podstatný), že hry spojené s vytvářením, konkurencí, prorůstáním a genezí struktur založených na vzájemném krytí vedou k tomu, že ti, co jsou do těchto her vtahováni, se stále více stávají figurami v těchto hrách, dochází k zablokování jejich psychiky, podléhají skupinové konformitě (groupthink). Proto jsem se v rámci seriálu Teorie her jako bojové umění touto problematikou mnohokrát zabýval, viz, např.:

<http://radimvalencik.pise.cz/120-thbu-skupinova-konformita-20-1.html>

<http://radimvalencik.pise.cz/121-thbu-skupinova-konformita-20-2.html>

<http://radimvalencik.pise.cz/122-thbu-skupinova-konformita-20-3.html>

Jak si hry vytvářejí své figurky? – Takto sice zjednodušeně, ale výstižně formulované téma považuji nadále za velmi významné. To, že se člověk mění ve figurku, není dáno jen jeho psychickými vlastnostmi. Je to dáno i "sílou" hry, která si vhodné kandidáty vybírá a dotváří. K podrobnějšímu rozboru tohoto zajímavého fenoménu budeme mít ještě dost příležitostí.

P. Nečas to svým vystoupením ilustroval výše uvedené tak názorně a v čisté podobě, že to může vejít do učebnic. A také vejde a nebude to tak dlouho trvat.

P. Nečasovi vůbec nedošlo, že považuje za normální privatizaci veřejné služby typu zpravodajství (a že tím vznikly státu přímé miliardové škody a nepřímé ještě větší), a to z důvodů naprosto absurdních či perverzních (sledování sokyně jeho milenkou, přičemž touto sokyní byla jeho manželka, se kterou se rozváděl). To je rozkrádání státu v té nejperverznější podobě.

P. Nečasovi vůbec nedošlo, že v případě tří bývalých poslanců ODS šlo o korupci nejhoršího typu. Korupci, která otevřela cestu k majetkové změně spojené s předem připraveným rozkrádáním obrovského majetku. V této souvislosti považuji za potřebné připomenout stanovisko ústavního soudce J. Musila:

"Dále je notoricky známo, že právě v době, kdy měl být Senátem vrácený zákon znovu projednáván v Poslanecké sněmovně, dali tři koaliční poslanci (Petr Tluchoř, Marek Šnajdr, Ivan Fuksa) najevo, že nehodlají v poslanecké sněmovně podpořit vládu, což by za daného rozložení politických sil mohlo znamenat, že nemusí být přijat ani tento návrh zákona. Tito poslanci se dne 7. 11. 2012 vzdali poslaneckého mandátu (viz stenografický záznam) a byli téhož dne vystřídáni třemi náhradníky, kteří projeví vládě podporu. Tito tři noví poslanci hlasovali následujícího dne 8. 11. 2012 pro přijetí zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi. Kuriózní je, že jeden z těchto "náhradních" poslanců (Roman Pekárek) byl v době vzniku poslaneckého mandátu a v době hlasování o přijetí zákona již nepravomocně odsouzen trestním soudem za dříve spáchaný trestný čin úplatkářství k šestiletému vězení a krátce poté nastoupil do výkonu trestu. O některých odstoupišcích poslancích byly v médiích zveřejněny informace, že po svém odchodu z Poslanecké sněmovny byli jmenováni do správních rad obchodních společností se státní účastí." (Podtrženo mnou.)

Celé viz: <http://radimvalencik.pise.cz/326-71-4-hra-co-prinesl-4-6-2013.html>

(Teorie se nám pěkně potvrzuje, její parametry kalibrují a vývoj se řítí dál v duchu řecké tragédie.)

Za zmínku stojí ještě následující část vystoupení P. Nečase: "V tuto chvíli je do sebe mediálně spleteno několik věcí." – Potvrzuje, že nebyl schopen reflexe toho, jaký propletenec vztahů struktury založené na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad vytvářejí, jak prorostly celý institucionální systém a jak jsou diverzifikovány.

To, že P. Nečas a jeho ODS se naprosto znemožnili a jsou mimo, bylo zřejmé již 13.6.2013. Bylo jasné, že P. Nečas již bude dělat chybu za chybou a zamotávat se stále do sítě lži a nepochopení toho, o co jde. Dost překvapivě a pro něj zbytečně do toho spadl i V. Klaus svým vyjádřením. Hlavní otázkou se tak staly postoje TOP a zejména protřelého (to myslím jako lichotku, nikoli pejorativně) M. Kalouska. Je hráčem, který hraje hru, nebo jen figurkou ve hrách?

Co přinesl 15.6.2013

Začnu citací ze závěru včerejšího dílu našeho seriálu: "To, že P. Nečas a jeho ODS se naprosto znemožnili a jsou mimo, bylo zřejmé již 14.6.2013. Bylo jasné, že P. Nečas již bude dělat chybu za chybou a zamotávat se stále do sítě lži a nepochopení toho, o co jde. Dost překvapivě a pro něj zbytečně do toho spadl i V. Klaus svým vyjádřením, kterým se pokusil vše bagatelizovat. Hlavní otázkou se tak staly postoje TOP a zejména protřelého (to myslím jako lichotku, nikoli pejorativně) M. Kalouska. Je hráčem, který hraje hru, nebo jen figurkou ve hrách?", viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/352-ustoji-to-kalousek.html>

Z tohoto hlediska bylo nejdůležitější to, jak se zachová ve třetím dny superaféry, tj. 15.6.2013, M. Kalousek.

Každý z "vrcholových hráčů" v politice je do určité míry figurkou a do určité míry má vliv na aktuálně fungující jádro vyjednávání vlivu, příp. je přímo jeho součástí. V daném případě tedy jde o to, podívat se, kdo a jak se (obrazně řečeno) podílí na "rozdávání cinknutých karet".

Pokud jde o fakta, přinesl 14.6.2013 zejména následující:

- Jednoznačné vyjádření prezidenta M. Zeman, který v podstatě vyzval P. Nečase k odstoupení.
- Uvalení vyšetřovací vazby na šest ze sedmi obžalovaných, přičemž zvláště významné bylo zdůvodnění soudem toho, proč na šéfa vojenského zpravodajství generála M. Kovandu nebyla vazba uvedena.

(Teta Kateřina by řekla: "Chytrému napověz...")

- P. Nečas se v průběhu dne zamotával do stále větších lží.
- Někteří představitelé TOP a Starostů považují současný stav za neudržitelný.

Za samostatnou zmínku stojí fakt neuvalení vyšetřovací vazby na šéfa vojenského zpravodajství generála M. Kovandu z důvodu jeho "postojů", "morálního kreditu" a "dohody na spolupráci". Někteří z těch, co sledují můj seriál a současné dění, mě upozornili na to, že se zachoval přesně v duchu hry typu Věžňovo dilema. Částečně ano. Viděl bych v tom však ještě další dva kontextuální motivy:

1. Došlo mu, že to se (v určitých krizích) považovalo za normální, normální není (prostě byl schopen, tváří v tvář faktům sebereflexe). Patrně dostatečně efektivní. (Otázka, co je a co není normální, co je a co není porušením obecně přijatých zásad, bez dodržování kterých dochází k rozpadu a devastaci společnosti, je v tomto případě zcela zásadní.)

2. Z hlediska svého subjektivního odhadu považuje (alespoň částečně) omezení vlivu struktur založených na vzájemném krytí a odstranění jejich reprezentace (dosazených figurek) za reálné.

Co přinesl 16.6.2013

Někteří budou považovat za nejvýznamnější událost dne 16.6.2013 týkající se existence a role struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad, role jader vyjednávání vlivu těchto struktur, základního ideového paradigmatu a začínající proměně tohoto paradigmatu pád P. Nečase v pozdních večerních novinách. Ale o tom bylo rozhodnuto, resp. on sám o svém pádu rozhodl již 14.6. svým vystoupením v Poslanecké sněmovně. Zde totiž zcela přesvědčivě demonstroval, jak z něj hry, do kterých byl vtažen, udělaly pouhou figurku neschopnou reflektovat to, co se kolem děje. Potlesk části Poslanecké sněmovny, který za své vystoupení sklídl, pak jen dokumentoval, že v tom není sám.

K tomu jen drobnost: Během 16.6. mě překvapilo, že se nikdo nezajímal o to, jak probíhá návštěva P. Nečase v Polsku, alespoň ani v televizi, ani v rozhlase, dokonce ani následující den v tisku jsem k tomu nezaznamenal žádný komentář. Přitom právě z reakcí ostatních účastníků summitu si P. Nečas patrně uvědomil, že skončil. Svým způsobem je to ilustrace kvality našeho zpravodajství.

Den 16.6. ukázal, že podobnou psychickou deformací ("zapouzdřením", neschopností vnímat reálné dění v důsledku toho, že se považuje za normální to, co normální není) trpí i M. Kalousek. Že ani on není hráčem nad věcí, který rozdává karty, ale byl do hry vtažen a stal se též pouhou figurkou. Mj. právě v důsledku toho i TOP dostala do velmi nepříznivé situace a bude nyní muset složitě manévrovat. Zaznamená však dost těžké ztráty v řadách svých příznivců. Patrně i "střídání stráží" v důsledku toho proběhne o něco dramatictější a ve větším rozsahu.

Z hlediska teorie je nejzajímavější to, jak probíhá proces přeměny toho, kdo je vtažen do určité hry, v pouhou figurku. K článku "Obávám se o duševní zdraví premiéra Nečase", viz

<http://radimvalencik.pise.cz/348-komentare.html>

kde jsem se o tom zmínil, jsem dostal následující dva komentáře s odkazy na internetové zdroje od "jezevec-mrzout":

Informace k lepšímu pochopení pohnutek vládních činitelů a poslanců:

<http://elyna.wz.cz/index.htm>

Hadi v oblecích <http://vimeo.com/40997949> Heslo fhmovie.

Koukolík, Vzpoura deprivantů <http://www.youtube.com/watch?v=vZSjJ4QKjls>

Portrét psychopata <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/radkin-honzak.php>

Podle mě nejde jen o psychickou záležitost. Zde jde o to, že v rámci struktur založených na vzájemném krytí dochází k tomu, že někdo je vybrán přirozeným fungováním jader vyjednávání vlivu pro určitou roli, domnívá se, že hraje určitou hru (má představu o ostatních hráčích, strategiích, výplatní matici), ve skutečnosti se však s ním hraje úplně jiná hra. Tím, že mu hra, která se s ním hraje, zůstává skryta, mění se jeho vidění reality, preference a postupně se stále více stává pouhým nástrojem (figurkou) ve hře, kterou sám není schopen vidět. Bylo by dobré popsat proces této přeměny vhodným modelem či alespoň konceptem hry. Třeba proto, aby bylo možné odpovědět na následující otázku: Je v těch hráčích, do kterých byl někdo vybrán a vtažen jako určitá

figurka, vždy někdo, kdo je "nad věcí" a ví, o co jde, nebo může dojít k tomu, že i v tom, co bylo hlavní hrou, již ani největší šibři a nejmíce protřelí nejsou nad věcí a celá hra se nakonec mění v iracionální frašku? Možná, že k odpovědi na tuto otázku přinese leccos zajímavého další vývoj.

(Jedno souvisí s druhým – pokud by odhadoval, že vše zůstane po starém, dokázal by možná sám sebe přesvědčit, že jednal správně a bezchybně; zde se ukazuje, jak spolu souvisejí racionalita a moralita, jak skutečná moralita se neobejde bez racionality a jak k uchování racionality je potřebná moralita.)

Svým způsobem je zajímavé, že ani TOP a ani sám M. Kalousek si nedokázali tuto závažnou skutečnost dostatečně vyhodnotit a vydalo následující stanovisko:

"TOP 09 preferuje akceschopnost exekutivy, vládní pomoc po povodních a naplňování programu rozpočtové odpovědnosti až do řádných voleb. Žádá též jednání koalice, a to nejpozději zítra. Po jednání předsednictva strany to řekl její místopředseda Miroslav Kalousek. Předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg k tomu dodal, že jeho strana v době, kdy spoluvytvářela tuto vládu, na sebe brala jisté závazky a měla by tudíž svou práci dokončit. "Já jsem pro to, aby vláda pokračovala," řekl na tiskové konferenci."

Za povšimnutí stojí, že přítomen čtení tohoto stanoviska je K. Schwarzenberg v (již novém) volebním tričku a čte jej M. Kalousek. K. Schwarzenberg následně potvrdí, že upřednostňuje zachování stávající vlády. Stanovisko (byť ne úplně jednoznačně) stále ještě vyjadřuje podporu P. Nečase (byť podmíněnou, s výhradami, s možností "vyklouznout", pokud se najde jiná velká strana ochotná podpořit politiku "rozpočtové odpovědnosti"). Nicméně je zřejmé, že M. Kalousek hraje (jako vždy) o všechno, snaží se rozkrytí části struktur založených na vzájemném krytí zabránit, že je sám jejich součástí a ani on již není schopen plně reflektovat, co se děje. A platí to i pro K. Schwarzenberga. Ztratili schopnost být nad věcí, což bude pro TOP znamenat značné ztráty.

Co přinesl 17.6.2013

V politice vakuum neexistuje. V oblasti působení struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad rovněž ne. A tak 17.6.2013, hned poté, co nevyšla zoufalá snaha ODS, ale i vedení TOP bagatelizovat, co se odehrálo, a padla vláda, začalo "viditelnou" reprezentací těchto struktur vyjednávání o tom, jak uvolněný prostor bude zaplněn. S naivitou, kterou jsem neočekával. ODS (většina jejíž politické reprezentace je stále ještě "úplně mimo" v důsledku skupinové konformity založené na tom, že považuje za normální to, co normální není) začala uvažovat, kterou ze svých "důvěryhodných" osob bude nominovat na post premiéra. Vytipovala přitom (ve stylu výměny M. Jakeše za K. Urbánka v bouřlivých dnech koncem roku 1989) ty, kteří jsou nestravitelní i pro TOP. Natož pro M. Zemana, který by se zesměšnil, pokud by na takovou hru přistoupil. ODS se chovala tak, jako kdyby M. Zeman, alespoň pokud jde i "viditelnou" část politického dění, nebyl tím, v jehož ruce je soustředěna veškerá pravomoc rozhodnout. Rovněž podstatná část novinářské obce projevila svou "kvalifikovanost", když spekulovala o tom, kdo z politické reprezentace ODS se ocitne ve hře o post premiéra. Pozitivní výjimkou je článek J. Lipolda "ODS žije ve snu, že dál vládne. Ne, začíná se od nuly", viz:

<http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml?id=782701>

Jak pozoruhodné, tak současně i příznačné bylo, že všichni zapoměli na SPOZ (Zemanovci), jak zní plný název této strany. Jako kdyby tato strana vůbec neexistovala. Přitom M. Zeman byl kandidátem na úřad prezidenta za tuto stranu. Přitom M. Zeman rozhoduje o nejdůležitějších otázkách. Nutno připomenout, že ten, koho by M. Zeman pověřil, může s podporou M. Zemana bez problémů dovládnout až do řádných voleb, ať by to byl kdokoli a ať by získala jeho vláda důvěru či nikoli. M. Zeman se patrně nebude kompromitovat tím, že by na post premiéra navrhl nějakou politickou mrtvolu, a pokud by byla ve hře varianta bez předčasných voleb, posílil by svoji pozici tím, že by pověřil sestavením vlády člověka typu profesora Martina Potůčka. Nejen media zapomněla na to, že SPOZ existuje. Zapomněla na to i SPOZ sama, nejenže nevyužila možnost zviditelnit se, ale vypadalo to tak, jako kdyby se bála, že si někdo vzpomene na to, že existuje. Prý není parlamentní... Pokud by však její orgán zasedl a dospěl k nějakému názoru, mohl by tento názor M. Zeman zcela ignorovat? Přitom stačilo vydat nějaké prohlášení toho typu, že se dohodli s M. Zemanem na konzultaci v nějakém brzkém termínu. Místo toho vydali jen bezzubé prohlášení, viz:

<http://www.spoz.cz/novinky-a-clanky/stanovisko-spoz-k-aktualni-politicke-situaci-dne-17-6-2013/>

Hraje se samozřejmě ještě vyšší hra, ve které budeme svědky dvou momentů:

1. Výměna vládnoucí politické garnitury bude rozsáhlejší, než je dnes prezentováno jak zúčastněnými, tak i medii.
2. Významně se projeví to, že dění u nás není jen lokální, ale má velmi silné vazby na globální dění.

Prostor obsazený tou částí (těmi enklávami) struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad, které byly "zviditelněny" a částečně eliminovány v rámci superaféry, bude obsazen jinými, opět

tohoto typu. Se stejnými vazbami na globální hierarchii. Částečně se změnil složení jader vyjednávání vlivu, kterým tyto struktury disponují. A může se změnit, a to významným způsobem, základní ideové paradigma, které je pro efektivní fungování jader vyjednávání vlivu nezbytné. Mj. i v tom směru, že se přestane řada věcí, které normální nejsou, za normální považovat. To by mohlo podstatným způsobem ovlivnit vývoj u nás. A i my dnes máme možnost v této oblasti něco ovlivnit.

Co přinesl 18.6.2013

Zveřejnění toho, že ke sdělení obvinění samotnému P. Nečasovi může dojít v nejbližších dnech, nebylo tím nejdůležitějším, co přinesl den 18.6.2013. Z hlediska teorie. Z hlediska upřesňování a kalibrování konceptu, který vychází z předpokladu existence struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad, role jader vyjednávání vlivu těchto struktur, základního ideového paradigmatu a začínající proměny tohoto paradigmatu. Nejvýznamnější vzhled to toho, jak to funguje a o co jde, přinesl spor, který by se dal tematizovat asi takto: Co je a co není normální?

Ve veřejném prostoru začíná spor o to, co je a co není normální. Typickým (nikoli jediným) příkladem je článek P. Šafra, viz:

http://www.reflex.cz/clanek/nazory/50840/pavel-safr-necase-svrhlo-policejni-divadlo-nikoliv-afera-nagyove.html?fb_action_ids=534763449893965&fb_action_types=og.likes&fb_source=other_multiline&action_object_map=%7B%22534763449893965%22%3A189774111185014%7D&action_type_map=%7B%22534763449893965%22%3A%22og.likes%22%7D&action_ref_map=%5B%5D

Nejde mi o to polemizovat s jeho obsahem. Uvádím ho jen pro ilustraci. Podle P. Šafra se nic nestalo, všechno je jen divadlo, ve kterém to plukovníci a podplukovníci přehánějí a media v touze prodat senzaci je v tom podporují. K tomu exprezident V. Klaus dodá – musíme se vrátit k "normální politice".

Právě takovéto vidění reality je přímým důsledkem toho, jak fungují struktury založené na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad, jak efektivně působí sdílené základní ideové paradigma na přeměně hráče ve figurku v těchto strukturách, jak se rodí omezenost pohledu a skupinová konformita uzavřená do prostoru těch, co na sebe něco vědí – a považují to za normální. Považují za normální to, co normální není.

Uvedu konkrétní příklad toho, co ještě lze a co již nelze považovat za normální. Je to jeden z mnoha příkladů současné doby. A vůbec ne ten nejhorší, nejotřesnější či nejvíce hodný odsouzení:

- Když má premiér kromě manželky i milenku, budiž. To osobně považuji za normální, je to jeho problém.
- To že je to jeho asistentka, považuji za ne zcela důstojné, ale přípustné. Normální mužský si milenku (když už) raději hledá tam, kde se to nemíchá s jeho služebními povinnostmi a kde získání milenkyně nezavání využitím služební převahy a nehrozí dalšími následky.
- To, že ji zapírá, budiž. Lhát se nemá, ale v této věci bychom přece jen mohli být velkorysí... Nejsme ve Spojených státech.
- To, že jí dává statisícové odměny, to mně vadí. Když už má někdo milenku, má si ji platit sám a ne z mých daní.
- To, že se vytvoří takové situace, že tato jeho milenka je schopna přimět vrcholnou zpravodajskou službu, zkušene generály a další zpravodajce k tomu, aby sledovali její (de facto) sokyni a že ti na to přistoupí, považuji již za hodně nenormální.

A to zejména z následujících důvodů:

- Takovéto zneužití zpravodajské služby bezprostředně ohrožuje samotnou existenci této služby. A její hodnota je při tom nejskromnějším odhadu několik desítek miliard korun, které zaplatíme my.
- Každé narušení činnosti této služby se projeví v naší pozici v obchodování se zbraněmi apod. (a to jsou velké peníze i z mé kapsy v době vládnutí "rozpočtové odpovědnosti").
- Především to však vypovídá o tom, jak se vztahy založené na vzájemném krytí lumpáren rozrostly a jak prorostly i ty nejtintnější klíčové státní instituce a jak i ti, u kterých by to nikdo nečekal, považují za normální to, co normální není; a to moc.
- V obecnějším smyslu pak šlo o nelegální privatizaci jedné z klíčových státobezpečnostních institucí (jeden z vysokých státních úředníků si za souhlasu těch, co ji vedli, přivlastnil její služby).

Uvedl jsem, že tento případ nepovažuji na ten nejhorší. Ano. Pro mě bylo mnohem horší, že když jeden úředník Ministerstva zahraničí zjistil významné předražení zakázek na počítače, byl vyhozen s plným vědomím a souhlasem ministra (K. Schwarzenberga). To je to nejhorší, co společnost může potkat. To, když struktury založené na vzájemném krytí natolik ovládnou institucionální systém, že trestán je nikoli ten, kdo lumpárnu udělá, ale ten, kdo na ni upozorní. A ten, kdo to kryje, pak třeba i kandiduje na prezidenta. No a to opravu není

normální. To pak vede k takovému "zasíťování" společnosti parazitními vazbami, že začne selhávat naprosto vše, je ohrožen normální chod společnosti.

Z výše uvedeného hlediska stojí za zmínku dvojí:

1. Reprezentace struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad podlela tomu, že "je normální to, co normální není" v míře, která překročila hranici únosnosti. Části těchto struktur i jejich reprezentace tak budou pročištěny. Dojde i ke značnému posunu v oblasti personálního složení jader vyjednávání vlivu těchto struktur (současné dění napomůže teorii upřesnit koncept toho, jak se vytvářejí a jak fungují). Uvedené struktury však mají obrovskou regenerační schopnost. Ty oblasti institucionálního systému, ve které bude eliminováno jejich působení, zase obsadí. Vždyť jsme to viděli i 18.6., kdy pod kouřovou clonou toho, co se odehrává v nejvyšších patrech, bez problémů prošlo uzavření téměř nikoli skryté koalice TOP a ČSSD na pražském magistrátě. A kdo bude sestavovat kandidátky v nejbližších volbách, ať už předčasných nebo ne? A pověří-li M. Zeman třeba J. Rusnoka nebo někoho podobného sestavením vlády, přes něj se nebudou různé vazby, které jsou založeny na tom, kdo na koho co ví, prosazovat? Myslet si, že ne, to bychom byli asi dost naivní. Přece jen však se může něco změnit. To, že již nebude tak zcela považováno za normální to, co normální není. A nakolik posuneme hranici tohoto klíčového momentu, natolik bezpečněji a lépe se nám v nejbližších letech bude žít.

2. S tím souvisí úkol teorie – co nejprůzračněji, nejnázorněji a nejsrozumitelněji popsat, jak při fungování struktur založených na vzájemném krytí lumpáren dochází k tomu, že člověk začíná vidět realitu z pozice určité omezenosti, kdy je vtahován do různých her jako figurka právě proto, že patří mezi ty "pravé". Mezi ty, kteří mezi sebou vzájemně sdílejí iluzi (sebeklam) spočívající v považování za normální to, co normální není a snaží se určitou přetřansformovanou podobu tohoto vidění přenést na celou společnost.

Poznámka: K řešení úkolu formulovaného v bodu 2. budu potřebovat pomoci. O co přesně jde, zveřejním zítra. Teď pracuji na co nejpřesnější formulaci. Pokud se v dané oblasti podaří něco udělat, může pomoci řadě lidí, kteří to potřebují.

Co přinesl 19.6.2013

Dne 19.6.2013 ODS nominovala Němcovou na post premiéra. Nebyla to událost nejvýznamnější (jde o plácnutí do vody), ale nejkomičtější. Zdá se, že tato strana chce, aby demonstrovala, co je to skupinová konformita (omezenost) v učebnicově průzračné podobě. Dokumentuje to i vystoupení M. Němcové v pořadu Události a komentáře 19.6. (doporučuji shlédnout i s odstupem času celé), viz:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/213411000370619/video/>

A aby toho nebylo dost, TOP ústy M. Kalouska rozumnost tohoto návrhu zpochybnila s tím, že je potřeba, aby zůstala předsedkyní Poslanecké sněmovny:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231925-kalousek-kandidatura-nemcove-svedci-o-personalni-vyprahlosti-ods/>

Bude to asi proto, že tato skvělá žena vydala D. Ratha bez toho, aby si prostudovala jeho vyšetřovací spis (čimž otevřela cestu k tomu, co se dnes odehrává), zatímco v případě P. Nečase již předem avizovala, že jej ODS nevydá, aniž by pochopitelně měla příslušný materiál, kterým by bylo zdůvodněno trestní stíhání k dispozici.

Mnohem významnější z toho, co se odehrává, je však spor o to, co je a co není normální. Tragédii podstatné části ODS i TOP je totiž to, že stále ještě považuje za normální to, co normální není. K tomu 18.6.2013 přinesla media některé zahraniční ohlasy, z nichž cituji z článku "Žumpa na Vltavě. Bavoři si neberou s Českem vůbec žádné servítky":

Bavorský deník Mittelbayerische Zeitung hodnotí současné dění na české politické scéně s nekompromisní tvrdostí. V článku s titulkem "Politická žumpa na Vltavě" nazývá české politické praktiky vzorovým příkladem morální bída postkomunistických států prorostlých korupcí kořenicí v nástupu kariéristů k moci na počátku 90. let, mezi které řadí i bývalého premiéra a prezidenta Václava Klause. - "Bída postkomunistických států: technokraté obsadili pole politiky. Jde o moc a osobní obohacení, nepotismus, propojování s ekonomickými elitami a vládu korupce. Česko je vzorovým příkladem, i když má ze své první republiky Tomáše Garrigua Masaryka dobré demokratické základy," píše Mittelbayerische Zeitung. - Navázat na ně se podle deníku pokusil po sametové revoluci Václav Havel, všechny idealisty na jeho straně ale odstavili kariéristé jako Václav Klaus. - "Ten jako šéf ODS a premiér vyvolal všechny tyto přízraky, kterých se poté jako prezident nedokázal zbavit. Slovo ‚politik‘ se stalo nadávkou," konstatuje regionální list vycházející v Řezně. - Nečase označuje za "politického odchovance radikála Klause" a považuje za nepravděpodobné, že by nevěděl o tom, že ústřední

postava nynější aféry, vedoucí premiérova sekretariátu Jana Nagyová "vábí" rebelující poslance na lukrativní posty. - "Klaus musel také jako premiér odstoupit, protože do jeho strany proudily nezákonně peníze. Jako prezident zase ukradl při státní návštěvě v Chile pero. Jelikož byla tato krádež nafilmována, vymluvil se Klaus lži, že to pero dostal jako dar," líčí Mittelbayerische Zeitung bývalého prezidenta.

Ani Zeman není čistý, země ale má šanci

I politická kariéra současného prezidenta je dlážděna skandály, tvrdí list a připomíná kontroverzní privatizaci mosteckých dolů, kvůli níž musel Miloš Zeman ještě před nástupem na Hrad vypovídat i na policii. "Má česká demokracie ještě šanci?" klade si Mittelbayerische Zeitung otázku a odpovídá: "Ano." "Země má solidní ústavu a navzdory všem politickým vlivům i funkční justici. Co našim sousedům chybí, jsou politici, kteří myslí méně na své obohacování a více na obecný prospěch," uzavírá bavorský list.

The Economist: Kam až klesla politická kultura

Britský týdeník The Economist si všímá toho, jak je možné, že se vůbec vede nějaká debata o tom, zda odměna tří poslanců lukrativními posty za podporu vlády představuje korupci. To podle listu ukazuje, jak hluboko česká politická kultura klesla. - Cituje poslance za ODS Marka Bendu, podle něhož o korupci nejde. "Museli bychom politiku zrušit nebo za posledních 20 let podat stovky, možná stovky tisíc žalob, pokud se počítají obce a regiony," řekl Benda.

<http://www.novinky.cz/domaci/305295-zumpa-na-vltave-bavori-si-neberou-s-ceskem-vubec-zadne-servitky.html>

K tomu poznámka: Není důležité, že obdobné skandály (dokonce i větší) bylo možné zaznamenat i Velké Británii a dokonce v Bavorsku a že vývoj u nás je komentován způsobem, kterým je oslabována česká pozice. Důležité je, že na nás je, abychom se vyrovnali s tím, že v určité sféře bylo po dlouhou dobu považováno za normální to, co normální není.

Dlouhou dobu se v určitých sférách považovalo za normální to, co normální není. Bezprostředně to souviselo s fungováním a vývojem struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad. Mezi těmito strukturami vznikají jádra vyjednávání vlivu (rozdělení "teritorií" a výnosů z nich, rozhodování o způsobu reagování na indiskrece, koordinování aktivit při uplatňování vlivu). Vyjednávání vlivu se řídí globálně sdíleným a lokálně modifikovaným základním ideovým paradigmatem. Pokud lze něco pozitivního dosáhnout, tak právě určitého posunu současného základního ideového paradigmatu, které je se přežilo a selhává. V této oblasti může dojít k určitým pozitivním změnám a tyto změny můžeme podstatným způsobem ovlivnit. Taková příležitost se v dějinách nenaskýtá tak často. K tomu je ovšem potřeba mít dobrý teoretický koncept. V našem případě (zde a nyní) je mimořádně významné mít dobře popsán formou konceptu, příp. i modelu fenomén skupinové konformity (omezenosti). Pro zdokonalení tohoto konceptu nabízí současný vývoj řadu podnětů. Mj. i učebnicově průzračnými ilustracemi toho, jak tento fenomén ovlivňuje chování lidí, a to i těch v nejvyšších státních pozicích. Pokusím se o to nejbližších dnech (doufám, že i s pomocí těch, co občas zavítají na můj blog).

Jeden z příkladů:

K tomu formou komentáře k článku "Obávám se o duševní zdraví premiéra Nečase", viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/348-komentare.html>

jsem se pokusil dát některé podněty a vhodně mě doplnil, zejména pokud jde o prameny popisující uvedený jev blogger (jak se sám označuje) jezevec-mrzout:

Informace k lepšímu pochopení pohnutek vládních činitelů a poslanců:

<http://elyna.wz.cz/index.htm>

<http://vimeo.com/40997949> (Hadi v oblecích, heslo fhmovie)

<http://www.youtube.com/watch?v=vZSjJ4QKjls> (Koukolík, Vzpoura deprivantů)

http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/radkin-honzak.php?itemid=17940&fb_ref=article-bottom&fb_source%20=group (Portrét psychopata)

V rámci seriálu Teorie her jako bojové umění jsem se rovněž touto problematikou několikrát zabýval, viz, např.:

<http://radimvalencik.pise.cz/120-thbu-skupinova-konformita-20-1.html>

<http://radimvalencik.pise.cz/121-thbu-skupinova-konformita-20-2.html>

<http://radimvalencik.pise.cz/122-thbu-skupinova-konformita-20-3.html>

Podle mého názoru je však nutné nejen popsat příslušné psychologické faktory, ale i mechanismy toho, jak může člověk vlivu skupinové konformity (omezenosti) podlehnout, nebo naopak jak se může z tohoto vlivu vymanit.

Úvodní poznámka k vytvoření konceptu na bázi teorie her:

Poprvé jsme se takový koncept pokusili vytvořit s kolegou v článku Petr BUDINSKÝ, Radim VALENČÍK: "Redistribution Systems and Contextual Games" uveřejněném v časopisu ACTA VŠFS 3/2011, viz:

<http://www.vsfs.cz/periodika/acta-2011-03.pdf>

(plný text, nejdůležitější schéma je na s. 217).

Dnes již je tento koncept překonán, článek však dobře dokumentuje určitou úroveň poznání.

Stručná charakteristika konceptu, o který jde nyní:

1. Základem je dilema hráče vtaženého či vtahovaného do určité hry, kdy má dvě možnosti:

- Podlehnout skupinové konformitě, považovat za normální to, co normální není.

- Vymanit se z toho, aby skupinové konformitě podlehl.

(Jsou to jeho dvě strategie.)

2. V základní hře proti němu stojí hráč specifického druhu - to, co lze nazvat jádro vyjednávání vlivu vycházejícího z působení struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad (pokud se podaří vytvořit vhodný koncept, umožní to jádro vyjednávání vlivu zviditelnit, odhalit, jak funguje).

3. Základní hra se hraje jako hra s opakování, tj. hráč je příslušnému dilematu vystavován opakovaně, přičemž se mění parametry výplat (otázka je jak a jak tuto změnu výplat popsat).

4. Jádro vyjednávání vlivu, které lze v základní hře považovat za druhého hráče, může hájit setrvačnou pozici a podporovat stávající typ skupinové konformity, nebo reagovat ústupkem na snahu hráče vymanit se z ní a změnit paradigma, na kterém je skupinová konformita založena. Jsou to dvě strategie druhého hráče.

5. Situaci v každém kole hry můžeme popsat maticí – dva hráči (jeden z mnoha hráčů ve struktuře založené na vzájemném krytí versus jádro vyjednávání vlivu jako druhý hráč); dvě strategie, kterými disponuje každý hráč (neměnit paradigma, na kterém je skupinová konformita založena, změnit paradigma, na kterém je skupinová konformita založena); výplatní matice resp. dvoumatice (výplatu každého hráče při každé kombinaci strategií bude tvořit více složek, které je nutné identifikovat, definovat, popsat a kvantifikovat).

6. Dále je nutné popsat, co a jak se mění, když se hra hraje opakovaně, a jak se mění vnější parametry hry.

7. Kontextem hry je proměna jádra vyjednávání vlivu, kdy za určitých podmínek dojde k výměně těch, kteří se snažili udržet základní ideové paradigma, za ty, kteří jsou nositeli nového paradigmatu.

Čím lepší koncept a případně i model vytvoříme, tím lépe pak budeme moci popsat takové jevy jako:

- Vytváření iluzí o sobě a své nepostradatelnosti v rámci struktury založené na vzájemném krytí.

- Duševní zapouzdřování, kdy člověk postupně ztrácí schopnost vidět alternativní možnosti.

- Přeměna hráče, který je schopen samostatně se rozhodovat ve figurku, se kterou je manipulováno (buď někým a nebo do svého vidění světa zapouzdřenou skupinou).

- Fenomén původního zaháčkování, kterým je hráč vtažen do hry, ve které se mění ve figurku.

Popis toho, co se odehrává, prostřednictvím aparátu teorie her a prakticky zaměřených konceptů, které z ní vycházejí, umožňuje lépe pochopit roli různých psychických i skupinových faktorů a "nastavit zrcadlo" těm, kteří jsou pod vlivem skupinové konformity (omezenosti). A to jak preventivně (aby se do her, v níž se stávají figurkami, nenechali vtahovat), tak i následně (aby se z takových her dokázali vymanit s co nejmenšími ztrátami). Dnešní dění k tomu poskytuje mimořádnou příležitost.

Velmi uvítám odbornou pomoc (nebo aspoň laické kibicování): Pokusím se nastínit, v jakém směru lze koncept popisující to, co se odehrává, vytvořit, resp. zdokonalit. Připomínky, náměty, úvahy či přímo zdokonalení konceptu či modelu (jak na to jít) prosím dát formou komentáře k článku O co dnes jde a co lze ovlivnit na mém blogu, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/371-o-co-dnes-jde-a-co-lze-ovlivnit.html>

Budu jej průběžně doplňovat tím, co se mně podaří v oblasti teorie dále dosáhnout.

Co přinesl 20.6.2013

Pokračuje spor o to, co je a co není normální. Nejprve uveřejňuji dva odlišné názory, oba jsou z 20.6.2013. První reprezentuje M. Kalousek, je z jeho výsledku na policii. Druhý je z pera M. Hekrdly. Z obou vybírám jen to nejdůležitější.

M. Kalousek podle článku "Pro Kalouska si přišla policie: Víte, co k trafikám vypověděl?", viz

<http://domaci.eurozpravy.cz/politika/72344-pro-kalouska-si-prisla-policie-vite-co-k-trafikam-vypovedel/>

(ale i podle dalších zdrojů) uvedl:

„Já jsem stále doufal, že jsou ti lidé obviněni z něčeho jiného, než že se rozhodli pracovat. Nabídku panu Šnajdrovi jsem učinil poté, co složil poslanecký mandát, pro tu nabídku měl veškerou kvalifikaci a na té pozici měl zhruba polovinu toho, co měl na poslaneckém mandátu Fuksovi a Tluchořovi jsem nabídku učinil rovněž poté, co se vzdali mandátu. Jejich profesní životopis mě k tomu opravňoval. Kdyby řešili svoji situaci tím, že by odešli na pracovní úřad a pobírali by sociální dávky na úkor daňových poplatníků, byli by to bezúhonní občané. Protože se rozhodli pracovat, a dokonce za tu práci pobírat stejný plat jako jejich kolegové na jiných srovnatelných pozicích, sedí ve vězeních jako zločinci, zatímco pánové (Roman) Janoušek a (Ivo) Rittig brázdí na jachtě Jadran..., kdyby situace nebyla tak vážná, myslel bych si, že jsem v absurdní komedii. Konstrukce státního zástupce připomíná mnohem víc třídní nenávisť než právní názor.“

M. Hekrdla na TÝDEN.cz v článku "Válka s cvoky? Ne!", viz

http://www.tyden.cz/rubriky/nazory/valka-s-cvoky-ne_274003.html

mj. píše (kráceno a podtrženo to nejdůležitější):

„Nástroje v kampaních jsou vždycky stejné (poprvé byly zevrubně popsány na příkladu prusko-francouzské války v letech 1870-1871). Lži ve formě údajných evidencí, "zjevných faktů". Démonizace protivníka zároveň s bagatelizací jeho postupů a výroků. Posunování okrajových témat, s jádrem konfliktu nesouvisejících, do centra pozornosti. A nakonec stálice kampaní: pohružky a zahájení prvních "přezkumných kroků" vůči těm, kdož se údajně utrhli ze řetězu. Všechny tyto postupy se prolínají a jedny ve druhé se - podle potřeby - mění.

1. Lži ve formě "věcných faktů". Vybírám jen jednu z nejčastějších nepravd, která se ohání tím, že korupce je dána jediné hmotným prospěchem, vyšší příjmu. Nemůže k ní podle těchto "výkladů" dojít, vzdá-li se někdo poslaneckého platu a odejde za nižším příjmem do představenstva státní korporace.

Ne. Korupce je jednání - tak to mají policisté ve svých příručkách -, které "je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získání jiných výhod". Opakují: získání jiných výhod. Stanout v čele státní firmy je prestižní a vlivný post, jímž je dána jasná výhoda v perspektivě kontaktů, sociální a kulturní sítě, dalšího kariérního postupu včetně příjmů, o nichž se "prostým" poslancům ani nesní.

Ještě dva citáty z policejní příručky, opírající se o řadu paragrafů trestního zákona (samostatný trestný čin "korupce" v něm formulován není): "Korupci je možno charakterizovat jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování." A dále: "Součástí korupčního vztahu je vždy ten, kdo rozhoduje, jeho moc odchylovat se od stanovených pravidel, výměna takto vychýleného rozhodnutí za výhodu a nesprávnost, protiprávnost nebo amorálnost takového vztahu výměny." To, co je zde poškozeno, není pouze ani především státní pokladna, ale "objektivní obstarávání věci obecného zájmu". Policie chrání obecný zájem (alespoň to je důvod její existence, jiného oprávnění vůbec nemá). Jaký zájem chrání ti, kteří dnes a priori napadají policii? A již nyní - vlastně ještě v průběhu akce - vyhlásují, co všechno z jejich zásahů nechají přezkoumat?

2. Démonizace. Postup policie je nejčastěji - takřka od samého začátku akce - definován jako možný "skandál" či "blamáž" nebo dokonce "státní převrat". A také jako - slovy Petra Nečase - postup na základě "bizarní právní konstrukce, která likviduje politiku v Česku". To jsou závažná obvinění, podobně jako Kalouskovy úvahy o "destabilizaci" a ohrožení bezpečnosti státu (zásahem u vojenských zpravodajců). Navozuje se tak atmosféra, která má - alespoň verbálně - analogii jen s útoky 50. let na "protistátní spiklenecké centrum". Takové řeči jsou de facto mobilizací k "rozhodnému střetu". Poslední bitva vzplála? Koho s kým?

Na to se napojuje bagatelizace. Například že nepřítel vládu svrhl na základě "trapné aféry z premiérova okolí". Policie vlastně - když se to vezme kolem a kolem - zneužila romantické love story jediného Mirka Dušína, jež ODS kdy měla, má a mít bude. Přitom cynicky nechala běžet Rittiga s Janouškem, "největší grázly" (určitě jsou na jachtách a chladí si v kokpitu šampus). Co my víme? Třeba to jsou jen pěšáci daleko větších grázlů? Co když jsou tam - jako "práskáči" - za odměnu? Nevíme nic. Jen to je jisté, že jakákoli soukromá osoba se sebedelšími prsty je méně společensky nebezpečná než jakýkoli kultivovaný - ale nakonec selhavší - politik z nejvyšších pater státu.

3. To už vlastně patří k odvedení pozornosti na okrajová témata a spiklenecké teorie. Z druhého soudku je asi nejhezčí blábol Petra Hájka o americkém puči kvůli Temelinu. O něco lepší je - zdánlivě vůbec neokrajový - poukaz na následky povodní, kvůli kterým musí vláda v klidu pracovat, zvláště pak na původním "koaličním půdorysu". Jinak se totiž všichni ti vyplavení lidé stanou sirotky a nikdo jim nepomůže.

Řeší se také intenzivně, že Nečasova vláda je (byla) "rozpočtově odpovědná". Škoda prý, že zůstanou v paměti jen tupé škrty, které by svedl i organgutan, jestliže se deficit státního rozpočtu se vládě dařilo snižovat. A "nebýt ekonomické recese, vláda by schodky možná ke kýžené nule nakonec dotáhla" (Jana Havligerová, E15). Tyhle Einsteiny ještě ani nenapadlo, že ekonomická recese se prohloubila právě následkem těch orangutánních škrťů. Chytrému napověz, hlupáka kopni.

4. Pohružek je mnoho. Stačí si zasurfovat v každém on-line zpravodajství, co všechno je nutno prověřit, které hlavy - samozřejmě policejní a návladnické - budou muset najisto padnout. Jistěže až v případě, když pokud

možno ihned - ihned! - neřeknou, co na nás (tedy - pardon - na obviněné) mají a co jim, zaplatí pámbu, přece jen snad uniklo. Nebo si holt počkáme, až to "chlupatým" smetou ze stolů soudy. A pak uvidíte.

Člověk by si myslel, že naše "občanská společnost" (nebo jak to nazvat?) pozbyla základní uvážlivosti, důstojnosti i inteligence, jestliže se nad všední prací silových orgánů dokáže rozkvičet jako přejetí vepřín. Ale válku s cvoky tu nevedeme. O jejich vyšších intelektuálních patrech svědčí schopnosti, s jakými vedou intenzivní a rafinovanou kampaň, která opravdu háže policii a návladním klacky pod nohy.

Ne. Spíše než s kolektivním pomínutím smyslů máme co činit s těmi čapkovskými mloky, kteří tak dlouho bezděčně pracovali na odbourávání svého vlastní světa, svého "mafianského kapitalismu" (Václav Havel), tím, že ho neustále prohlubovali. A tato historická práce - soudě dle řevu v decibelech - teď asi opravdu vrcholí. "

Vidíme, že spor o to, co je a co není normální, nabírá na obrátkách. Bezprostředně se týká dění v nejvyšších patrech vedení země a politiky. Tak například, ať chce, nebo ne, ať přímo, nebo nepřímo bude se 21.6.2013 M. Zeman muset zepat M. Němcové: Znáš takové lidi do své vlády, kteří nebudou třeba ještě před odhlasováním důvěry této vládě ve vazbě? Kteří se nezapletli s Janouškem, Rittigem, Nagyovou? Kteří nedomlouvali předražené zakázky a dělbu výnosů z nich? Zkrátka kteří nepovažovali za normální to, co normální není?

M. Zeman se musí zeptat, protože svým způsobem pověřením kohokoli sestavením vlády přebírá zodpovědnost. Asi se nechce znemožnit hned na začátku vrcholu své kariéry. Problém M. Němcové je v tom, že na výše uvedenou otázku nemůže rozumně odpovědět:

1. Buď řekne, že to nemůže zaručit, pak ale s přihlédnutím k dosavadním zkušenostem z vládnutí ODS prostě není kompetentní vládu sestavit, protože to by byla v roli pan/paní Čistě II.

2. Nebo řekne, že to může zaručit, protože ví, kdo je kdo (má vzhled do struktur založených na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad), pak by tím ovšem přiznala, že doposud byla člověkem, který přispíval ke krytí lumpáren.

Absurdní situace, která vznikla nominováním M. Němcové je typickým projevem toho, že ODS je stále ve stavu skupinové konformity (omezenosti) pocházející z toho, že se považuje za normální to, co normální není. A předvádí každodenně tragikomické důsledky tohoto stavu.

Co přinesl 21.6.2013

Současný dramatický vývoj u nás přináší nesmírně cenný materiál umožňující testovat teoretický koncept, který lze ve stručnosti tematizovat takto: Struktury založené na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad – jádra vyjednávání vlivu uplatňovaného prostřednictvím těchto struktur – základní ideové paradigma. (To jsou hlavní pojmy podrobně popsány v dřívějších pokračováních seriálu.)

Jakkoli se politický vývoj 21.6.2013 zdál být poměrně dramatický (proběhla série jednání podstatné části politické reprezentace u prezidenta M. Zeman, koalice se přelá o podmínkách nominování svého kandidáta na premiéra, vydávala se různá stanoviska), mnoho nového nepřinesl. Zejména proto, že ODS a většina TOP vůbec nepochopily, co se odehrává a k jakým změnám dojde. Snad nejvýstižněji to, jak je mimo, ilustrovala samotná nominátka na premiéra M. Němcová (cituji):

„Řešení krize má být rychlé. Tím nemyslím panické..., nevidím nutnost dělat nějaké velké změny..., ve vzduchu visí ministerstvo kultury, to bude první, o čem se bude muset jednat mezi zástupci TOP 09... Nic smysluplného od policie nebo státních zástupců, kteří by nám to měli udělat jasněji, nezaznělo. Pořád nevíme, či jsou nalezené peníze, pořád se to míchá nějak dohromady se třemi poslanci, s paní Nagyovou a s Vojenským zpravodajstvím. Ale nikdo neví, co se děje, proč tedy jsou pánové Rittig a Janoušek někde u vody. Takže musím počítat s tím (pokud by se předmětem policejního zásahu stal i nový nebo staronový ministr), že tato kauza ještě bude mít nějaké následky. A v tom případě by onen ministr končil. "

Viz "Ve vládě bych nedělala velké změny, říká Němcová", podtrženo mnou, citováno z:

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=783196>

K tomu poznámka: V době, kdy M. Němcová uvedla to, co uvedla, to tak ještě nevypadalo. Nevypadá to tak ještě ani v době, kdy píšu tyto řádky (23.6. dopoledne), ale velmi brzy, patrně již v úterý, budeme vidět, že je všechno jinak a jak jinak to je.

Poněkud mě překvapil pokus o analýzu současné situace z pera L. Zaorálka, kterého považuji za jednoho z mála vrcholových politiků, kteří si uchovali schopnost nepovažovat za normální to, co normální není. Nejdříve text článku "Zapomeňte na manželský trojúhelník" na jeho blogu (cituji):

"Proč v této zemi nikdo nemluví o příčinách současné politické krize, která nám udělala tak zničující ostudu po celé Evropě? Příčinou této krize přece není nějaký manželský trojúhelník. Příčinou této krize je způsob, jímž se tady vládlo – mocenský kartel, který musel být živen předraženými zakázkami a úplatky. Žádná z vládních stran tuto skutečnost nijak nereflektuje. Místo toho se mluví o tom, že se pro příště musí víc hlídat policie a žalobci. Samozřejmě, že je nenormální stav, pokud muži v kuklách vtrhávají do státních institucí a odvádějí

vrcholové zaměstnance Úřadu vlády a tajných služeb. Je naivní si myslet, že krizi způsobu vládnutí vyřeší třeba i stovky zatčených. Řešením ale určitě nemůže být válka mezi politiky a aparátem justice.

Podivné, že v této zemi politická strana nominuje kandidátku na premiérský post uprostřed hluboké krize a ani ona kandidátka, ani nikdo další z vládních stran nenaznačí, co s touto vážnou situací chce dělat.

Kdyby aspoň uznali, že tady něco zřejmě fungovalo špatně. Kdyby na nich bylo vidět, že si uvědomují, jaká rána je pro politiku, když upadá důvěra v základní instituce státu. Když chtějí vládnout, tak by si aspoň měli položit otázku, jak důvěru v instituce obnovit. Nebo si myslí, že paní Němcová sama několika úsměvy tu situaci změní?

Jeden podstatný důvod k předčasným volbám je ona naprostá neschopnost sebereflexe současných vládních stran, které se chovají jako lapená moucha zmateně poletující v láhvi a které nemají kontrolu ani nad sebou samými, natož aby se jim svěřila správa státu v tak nedobré situaci.

Pokud nemají pole veřejné debaty ovládnout ti, kteří budou slibovat, že nahází všechny vládnoucí politiky do Vltavy, tak se musí mluvit o tom, co se dá konkrétně udělat, aby se podobná situace neopakovala.

Potřebujeme kvalitní zákon o státní službě - ne to nedochudče, které předkládá současná vláda. Potom potřebujeme začít budovat stabilní a na odchodech či příchodech politiků do určité míry nezávislou státní správu. Potřebujeme nový zákon o finanční kontrole. Opět - ne ten, který předkládá Miroslav Kalousek a který má jen posílit moc ministerstva financí a kontrolu založit na svévolném rozhodování, kdo se mi líbí a kdo ne. Potřebujeme kvalitní podobu zákona o veřejných zakázkách - ne ten, který schválila vláda a ze kterého si poctiví starostové trhají vlasy, protože postihuje hlouposti a byrokratické chyby, ale není schopen zabránit únikům v miliardách.

Předčasné volby by měly být také výzvou k debatě o těchto věcech. V ní by se ukázalo, kdo si uvědomuje, co se tady stalo a je schopen pomoci najít z této krize cestu."

Podtrženo mnou, citováno z:

<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/lubomir-zaoralek.php>

Chtělo by to podstatně přesnější analýzu. Pohled prezentovaný v Zaorálkově článku je dost na povrchu a může to vést ke zjednodušenému pohledu na to, s čím se setkávají ti, co propletence vztahů rozplétají, jaká úskalí na ně čekají a jak jim pomoci. Míra, ve které struktury založené na vzájemném krytí prorostly institucionální systém, je mnohem větší, než si snad i on dovede představit. A není to jen lokální problém. To, že se M. Němcové jeví situace tak, že "pořád se to míchá nějak dohromady", to chápu. Nepřipustí si, kam až to stávající vláda dovedla. Ale L. Zaorálek by měl vidět více pod pokličku.

Proto považuji za velmi a velmi důležité využít současnou situaci ke zdokonalení teorie na základě přímé interakce konceptu a nástrojů, kterými disponuje, s realitou. K tomu viz následující článek na mém blogu, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/371-o-co-dnes-jde-a-co-lze-ovlivnit.html>

Co přinesl 22.6.2013

Sobota 22.6.2013 přinesla hrátky mezi ODS a TOP týkající se obsazení postu předsedy Poslanecké sněmovny po případném pověření stávající předsedkyně Poslanecké sněmovny sestavením vlády prezidentem M. Zemanem. Proč se jedná o něčem, co má téměř nulovou pravděpodobnost? Je to jen zastírací hra, aby někteří představitelé ODS a TOP měli záminku ke vzájemným setkáním a vyjednávání pro ně skutečně významných otázek? Nebo stále ještě tak moc nepochopili, o co jde? Zdá se, že platí jedno i druhé.

Proč si můžeme být jisti, že M. Zeman nepověří M. Němcovou (která explicitně uvedla, že sestaví novou vládu ze staré, snad jen s obměnou ministryně kultury)? Někteří argumentují tím, že by se tímto pověřením M. Zeman znemožnil, protože to je v rozporu s tím, co říkal v době vrcholící volební kampaně, a především pak s přáním drtivé většiny obyvatel.

Podívejme se na tuto otázku z jiného hlediska. Co by se muselo stát, aby M. Němcovou pověřil (když ho k tomu nic viditelného ani nenutí, ani nevede). Znamenalo by to, že působí nějaký velmi silný exogenní (tj. vnější) vliv, kterému se M. Zeman musel podřídit. Tj. musela by existovat nějaká velká síla (témě velmocenská), která by se z nějakých důvodů rozhodla za každou cenu uchovat u moci celou tuto zkorumpovanou garnituru - a to i za cenu, že se tím tento její zájem a způsob uplatňování jeho vlivu projeví v plné kráse. - Ale to nedává smysl. Pokud by taková síla existovala a mohla si svůj vliv uplatnit, tak to nebude dělat způsobem, kterým si svůj vliv ve skutečnosti oslabí. Zejména odtud pramení moje jistota, pokud jde o to, s čím M. Zeman v úterý vystoupil.

[Co nejvýznamnějšího se tedy 22.6.2013 stalo?](http://radimvalencik.pise.cz/371-o-co-dnes-jde-a-co-lze-ovlivnit.html)

Z hlediska pochopení toho, o co jde a co s tím dělat, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/371-o-co-dnes-jde-a-co-lze-ovlivnit.html>

to bylo, že jsem dostal následující velmi podnětné rozvinutí teoretického konceptu, se kterým pracuji a který se (i s pomocí čtenářů mého blogu) snažím dále rozvíjet. Toto je od KZ a vzhledem k jeho významu jej uveřejňuji i na tomto místě (stojí zato, kéž bych dostal další):

Poznámky k článku RV – "O co dnes jde a co lze ovlivnit"

Obecné poznámky

· Myslím si, že velmi důležitým aspektem je konformita vůči vnějšímu prostředí, resp. přímo vnímání toho, co označuješ za špatnost, jako špatnosti. To, myslím si, je především o jádru problému u hráče, který zmiňuješ na konci článku – o interním (duševním) vypořádáním se se situací a interní obhajobu vlastních rozhodnutí.

· Samotný přístup hráče k "obecně přijatým zásadám" totiž nemusí být jen takový, že akceptuje tuto společenskou etiketu (záměrně nepíší etiku, neboť i toto slovo má, podle mne, již značně posunutý význam). Může se vůči ní vymezovat, a to nejen pro interní obhajobu svého rozhodování, ale také proto, že může tím způsobem být schopný ovlivnit názor jiných lidí. Jinými slovy, dalším faktorem je "veřejný názor", a jsme u filosofické podstaty problému. Domnívám se totiž, že společenská etiketa prošla již takovým množstvím pokřivení, že je vnitřně značně rozporuplná.

Hypotézy o "obecně přijatých zásadách" z vnějšího pohledu

(zjednodušené, lze kombinovat)

· Určujícím faktorem je závist. Potom platí, že ten, kdo získal výhodu ve formě majetku nebo postavení za podmínek, kterých většina veřejnosti není schopna dosáhnout či za stejných podmínek nedokáže dosáhnout obdobně pozitivního výsledku, je obecně přijatou zásadou *pracovní zásluhovost*. Tato hypotéza má dvě varianty. Hráčova strategie vůči vlastní prezentaci je potom podložena buď zdáním zasloužené zásluhy nebo skrytím výhod.

· Určujícím faktorem je přisuzování symptomu postavení příčiny. V takovém případě jde, pokud jde o současnou kauzu, o domněnku, že samotné získání státních výhod pro jednotlivce (ať už jde o "podíly ze státních investic" či získané mocenské postavení) okrádá posuzujícího občana. Přitom však platí, že ten, kdo posuzujícího občana obírá o moc nad sebou není hráč, který získal postavení, ale regulace (tj. silou zákonodárné moci podepřené výkonnou mocí vnucené pravidlo). Totéž platí o hmotných výhodách: Ten, kdo získá z veřejných prostředků prospěch, přece posuzujícího občana o nic neokrádá, neboť je placen z některé formy daňového výnosu (klasické zdanění, zadlužení – budoucí zdanění či implicitní zdanění např. inflační dani). Občana o jeho majetek obírá opět zákonodárná moc opřená o výkonnou moc (ať je z pohledu společenské estetiky "sebezkaženější"), ne člověk, který umí "využít penězovod". V obou případech je tedy zlem násilí páchané na jedinci a jeho majetku, nikoliv těžení z důsledků již spáchaného násilí (odtud příčina-symptom). Stejnou tendenci lze pozorovat směrem k obyvatelům, kteří dokáží (z jejich pohledu) efektivně čerpat např. sociální dávky (velmi dobře se přizpůsobili podmínkám, nazývat je "nepřizpůsobiví" je protimluv).

· Určujícím faktorem je mocenský boj. V tomto případě se předpokládá, že vnější pozorovatel vlastně ani žádný názor nemá, protože se o politiku zajímá jen povrchně. Samotné obecně přijaté zásady (např. ty, které jsou uvedené v předchozích odstavcích) jsou jen způsobem jak změnit mínění o hráčích veřejností, jsou-li tito hráči na mínění veřejnosti závislí. To považuji za velmi důležité i s ohledem na současnou aféru. Jde o to, že vnímání politika veřejností je mnohem citlivější téma než vnímání nepolitika, neboť právě politik je v důsledku všeobecného rovného volebního práva závislý na způsobu, jakým jej majoritní veřejnost vnímá.

K modelu

Obecně tedy dost závisí na tom, co normální je a co normální není, jak uvádíš v 1. bodu charakteristiky konceptu. Jak sis asi všiml, už poměrně dlouhou dobu (a zdaleka ne sám) pracuji na změně paradigmatu, aby došlo k odstranění druhé mnou uvedené hypotézy o obecně přijatých zásadách.

Chápu, že model je třeba popsat tak, aby vedl na matici o dvou sloupcích a ideálně dvou řádcích. Nicméně seskupením zbytku skupiny do "jádra" dochází k podstatné ztrátě informace o zapojení ostatních členů, skutečná simulace hry proto musí být paralelizována a skupinový hráč tak vždy musí být dopočítán. A právě to je, myslím si, odpověď na otázku v závorce u bodu 3 modelu (jak popsat změnu parametru výplat).

Myslím si proto, že celou hru lze popsat pomocí parametrů, které platí pro jednotlivé hráče, sadou funkcí pro přepočítání na parametry skupinového hráče a umět definovat "vzdálenost od středu jádra", která určuje "přitažlivost" skupiny pro jednotlivé členy. Tak se systém bude umět vyvíjet v čase a hráči v něm se budou moci také střídat.

K parametrům

Řekl bych, že u každého hráče je zapotřebí parametrizovat

· důsledek odkrytí jeho skutečného jednání (dvě roviny)

o SO: samotná obhajoba jednání (skousnutelnost pro jeho příznivce: 0 – 1)

o ZM: závislost hráče na veřejném mínění (0-1)

- VY: "vydíratenost" (tj. kolik důkazů pro jeho odhalení mají ostatní) – absolutní číslo
- SV: "schopnost vydírat" (tj. kolik důkazů má na ostatní) – absolutní číslo
- MO: moc (bez aktivního i pasivního vydíracího potenciálu, ten je schovaný ve hře) – absolutní číslo

Parametry "vydíratenost" a "schopnost vydírat" jsou agregované, ve skutečnosti jde o neorientované ohodnocené spojnice mezi jednotlivými hráči. Pro jednoduchost předpokládám, že uvnitř skupiny "je vidět" jen mezi přímými účastníky iterace, tj. ten, kdo v rámci iterace provede "lumpárnu" zvýší svoji vydíratenost a ostatní ve skupině, kteří se iterace zúčastnili, stejnou měrou zvýší "schopnost vydírat" toho konkrétního hráče. Z toho, co jsem napsal, je zřejmé, že v každé iteraci má každý hráč víc než dva stavy:

- dostane nabídku k účasti a zúčastní se
- dostane nabídku k účasti a nezúčastní se
- dostane nabídku k účasti a "napraská" to veřejnosti
- nedostane nabídku k účasti a tedy se nezúčastní

Obecně to tedy vede na paralelně hrané hry s agregujícím hromadným hráčem "jádro". Hra jako celek musí mít daný parametr "hranice členství v jádře" jako funkci parametrů hráče a důsledky na parametry "vydíratenost", "schopnost vydírat" a "moc" pro každé rozhodnutí ve hře. Vydíratenost samotná přitom bude pro každého hráče normalizována samotnou obhajobou jednání (1-SO) a závilostí na veřejném mínění (ZM).

Parametry "jaderného hráče" tedy budou muset být něčím jako střední hodnotou parametrů členů jádra, kde VY bude vynásobena (1-SO) x ZM.

Také si myslím, že VY, SV a MO musejí postupně vyprchávat. Vhodnější než odečítání nějaké hodnoty (konstanty?) mi připadá násobení nějakým vyprchávajícím kvocientem (čím je věc starší, tím je méně účinná pokud jde o vydírání, podobně moc také postupně slábne jako ji každý postupně "utrácí"). Tento kvocient budu označovat OK (oslabující kvocient).

První návrh matice (pro paralelní simulaci)

Při každé iteraci se přepočítají VY, SV a MO tak, že se vynásobí OK. Každá iterace má zároveň úroveň odměny (O), která odpovídá vydíracímu potenciálu.

Pro každou paralelní hru se spočítá pro jaderného hráče:

- $VY = AVG((1-SO) \times ZM \times VY_{hráč})$
- $SV = AVG(SV_{hráč})$
- $MO = AVG(MO_{hráč})$

	samostatný hráč	jaderný hráč
Dostane nabídku – zúčastní se	SV += O (pro každého) VY += O MO += O	zahrnuto vlevo (VY jako odraz SV)
Dostane nabídku – nezúčastní se	SV += O (pro každého)	zahrnuto vlevo (VY jako odraz SV)
Nedostane nabídku	bez akce	bez akce vůči tomuto hráči

Každý hráč také může ostatní "napraskat". Došlo-li ve kterékoliv paralelní hře k "napraskání", od MO každého hráče, který se hry účastnil, se odečte jeho (1-SO) x ZM x VY, jejich SV vůči ostatním účastníkům tohoto kola se nastaví na nulu a jejich VY se také nastaví na nulu.

Mám z toho jeden rychlý neověřený závěr: Pokud dojde ke vzniku státních tajemníků (novela zákona o státních úřednících), vzhledem k jejich moci budou automatickými kandidáty na účast v takových hrách, budou mít velký vydírací potenciál a především malý důsledek na MO v případě napraskání (tj. budou špatně vydíratení). V důsledku tedy převezmou moc a volby budou ještě větší fraškou než dnes. Vlastně jde o důsledek zobrazený hezky v *Jistě, pane ministře (premiére)*. Na korupci nebude vidět, moc budou mít de facto úředníci a můžeme být v klidné, skryté a "spokojené" totalitě.

(Tento můj článek jsem dopsal v neděli 23.6.2013 v 15.40 na základě informací z 22.6.2013; zveřejně bude na blogu ráno 26.6.2013, tedy krátce před tím, než bude jasno, jak to bude.

Co přinesl 23.6.2013

To, co jsme čekali, jsme se dozvěděli dříve, než jsme čekali, tedy již 23.6.2013. Tedy ne v úterý, ale už v neděli odpoledne ze Zemanových Hovorů z Lán.

Ještě, že jsem už v 15.19 ten den na svém blogu uveřejnil článek, ve kterém jsem napsal, jak to dopadne a proč to tak dopadne, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/385-poveri-zeman-nemcovou.html>

Zde jsou některé důležité momenty z toho, co N. Zeman uvedl (tak, jak to interpretuje ČT):

Prezident Miloš Zeman v pořadu Radiožurnálu Hovory z Lán naznačil, že by politickou situaci po demisi premiéra Petra Nečase (ODS) nejráději řešil jmenováním "vlády odborníků". "V zásadě mám jasno a moje rozhodnutí bude takové, které nezklame moje voliče v prezidentských volbách," uvedl Zeman, jehož billboardy hlásily "Stop Nečasově vládě". V hledáčku má prý čtyři osobnosti, které by mohly převzít premiéřskou funkci. Budoucí premiér by podle Zemana nemusel mít nutně politický mandát. Rozhodnutí oznámí prezident oficiálně v úterý v 15:00 na Pražském hradě. Koalice chce v čele vlády Miroslavu Němcovou (ODS). Opozice žádá předčasné volby.

Jeden z předvolebních slibů podle Zemana ještě není zcela splněn. "Nečasova vláda, byť je v demisi, je stále ještě vládou," konstatoval prezident. Nejsilnější opoziční strana ČSSD přitom volá po rozpuštění sněmovny a předčasných volbách, kde by získala silnější mandát a mohla posléze sestavit vládu. Sehnat by ale opozice musela 120 hlasů.

"To rozhodnutí Poslanecké sněmovny o případném seberození by mělo vzít také v úvahu to, jaká bude ta vláda odborníků, jaké bude její personální složení, jaké bude její programové prohlášení," prohlásil Zeman.

Podle prezidenta rozhodně není jasné, že se na podzim uskuteční předčasné volby. "To rozhodne Poslanecká sněmovna, nikoli prezident republiky," zdůraznil Zeman.

Další alternativou je pověřit představitele současné koalice sestavením nového kabinetu, což by ovšem podle Zemana znamenalo, že de facto bude Nečasova vláda pokračovat. Prezident zmínil také možnost jmenovat premiérem největší opoziční strany ČSSD. Její předseda Bohuslav Sobotka ale tuto možnost už předem odmítl.

"A pak nám zbývá ještě poslední varianta, o které se zatím málo uvažuje, ale kterou já pokládám za reálnou. A to je varianta toho, čemu vy novináři říkáte úřednická vláda a já tomu říkám vláda odborníků," prohlásil Zeman.

Takový kabinet by podle něj měl být tvořen profesionály, kteří znají problematiku jednotlivých resortů a nemuseli by se s nimi seznamovat teprve po vstupu do funkce. "I ta vláda úředníků či odborníků tady může být jako náhrada vlády v demisi současně vládní koalice jenom do předčasných voleb. Tato kombinace se vůbec nedá vyloučit," podotkl prezident.

Nového premiéra chce Zeman jmenovat už v úterý. V zákulisí se přitom nejčastěji mluví o Jiřím Rusnokovi. "Neřeknu, ale rozhodně to nebude Pepek Vyskoč z Putimi," konstatoval Zeman.

Zeman už dříve předčasné volby zcela nevyločil, zdůraznil ale náklady na nové volby. "Jsem bývalý ekonom a vyhodit do vzduchu půl miliardy korun jenom proto, že není možné sloučit volby do Poslanecké sněmovny s volbami do Evropského parlamentu, je určitý argument proti předčasným volbám," prohlásil nedávno Zeman s tím, že předčasné volby zcela nevyklučuje. Zhruba sto zákonů by ale tak "spadlo pod stůl".

"Když si budou občané přát předčasné volby, i když tu bude efektivní vláda odborníků, mají je mít," prohlásil také v pořadu Hovory z Lán Zeman.

Viz:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232427-zeman-chce-vladu-odborniku-v-utery-jmenuje-premiera/>

Stalo se tedy přesně to, co se dalo čekat. Včetně toho, že M. Zeman se patrně bude pohybovat na hraně a využívat neurčitost v definování některých termínů tak, aby "svou" vládu mohl podržet až do řádných voleb. Předpokládá přitom, že jí složí tak, aby získala (alespoň krátkodobou) podporu nikoli Poslanecké sněmovny, ale veřejnosti.

Připomeňme některé reakce politiků:

M. Němcová: "Rozhodnutí o tom, že by ji (úřednickou vládu) chtěl, musím respektovat, ale toto rozhodnutí se neopírá o názory, které slyšel v uplynulých dnech".

K. Peake: "Mě to nepřekvapuje, je to jedna z možností."

L. Zaorálek: "Nemyslím si, že by tyto úřednické vlády byly v historii Česka tak úspěšné, znamenalo to brzdu skutečných řešení problémů."

(L. Zaorálek neuvažuje zcela přesně – současná vláda byla širokou veřejností tak nenáviděná, že dobře složená "dočasná" vláda může "dočasně", tj. po dobu necelého roku u veřejnosti pozitivně zabodovat.)

Připomeňme si ještě některé momenty z toho, co se v neděli dělo před tím. Až do Zemanových Hovorů z Lán pokračovala neděle 23.6.2013 opakováním postojů zúčastněných stran. Trochu zajímavé bylo snad jen to, že ministr spravedlnosti P. Blažek v pořadu ČT Otázky Václava Moravce na jedné straně poměrně jednoznačně řekl, že očekává pověření M. Němcové sestavením vlády od M. Zemana. Z dalšího však vyplynulo, že počítá spíše s jinými alternativami. Jako první z politiků upozornil na možnost, že M. Zeman má reálnou možnost držet svou úřednickou vládu třeba i do řádných voleb.

Nejkompententnější člověk Zemanova týmu H. Kmoníček pro Parlamentní listy zveřejněném 23. 6. 2013 v rozhovoru "Ambasády musí být nástrojem obchodu" uvedl:

Když se současně rušila velvyslanectví v Kolumbii, Kostarice a Venezuele, zastával jsem vždy názor, že tedy pokud chce Česká republika tuto část světa ekonomicky vyklidit, když už jsme na tom finančně tak strašně, že to musí dočasně udělat, tak samozřejmě naše země uzavření jednoho či dvou velvyslanectví přežije. Otázkou ale zůstává, jestli je naše země na tom opravdu tak špatně, a zda bychom raději neměli sdružit své finanční prostředky tak, abychom svou ekonomickou přítomnost zachovali. Ze strategického pohledu bych nikdy nebyl pro to, zavřít všechny tři tyto zastupitelské úřady současně. Protože to je naprostý nesmysl.

Když totiž v jedné lokalitě snížím úroveň svého zastoupení a budu to chtít pokrývat z jiné části stejného regionu, připravím se tím o jakoukoli možnost v dané lokalitě působit, obrazně tedy tím, že si sám nejprve uřežu nohy, a pak i ruce. Takže takto samozřejmě ne. Ale jsem rád, že ministerstvo po dvou letech došlo ke stejnému názoru, a ihned poté, co uzavřelo velvyslanectví v Kolumbii, ho začalo otevírat.

Nicméně, odborníci tvrdí, že podobné akce "zavření – otevření" jsou velice nákladné, zejména, když se musejí znovu nakupovat či pronajímat budovy a zařízení...

Nejen, že je to nákladnější finančně. Je to podstatně nákladnější politicky, myslím tím vracet se na trh, který jsme na rok či dva opustili, zejména v tak rychlé sekvenci. Ale pokud jde o budovy českých zastupitelských úřadů, tak máme často budovy v naprosto dokonalých lokalitách, protože jsou vlastně dědictvím politické ekonomiky první republiky. Takže v případě, že se takových budov z 20. – 30. let zbavíme podobným neuváženým krokem a budou ty budovy prodány s cílem dočasného uzavření, na takové lokality už se nikdy nevrátíme. My už nikdy nebudeme mít takové finanční prostředky, které jsou nezbytné pro jejich znovuzískání v podobné lokalitě, zejména v těch rychle rostoucích ekonomikách.

Naši lidé si málokdy uvědomují, že například v zemích BRICS je v podobných lokalitách cena takových nemovitostí naprosto astronomická. A my musíme své zastupitelské úřady bránit jako nástroj ekonomické diplomacie státu, který z exportu žije, ale také jako součást našeho kulturně intelektuálního dědictví.

Viz:

<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Vrchni-hradni-diplomat-Kmonicek-Ambasady-musi-byt-nastrojem-obchodu-276601>

Potvrdil tím, co jsem napsal v souvislosti se 100 dny jeho prezidentování, viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/341-71-11-hra-co-prinesl-11-6-2013-100-dnu-zemana.html>

Za zmínku stojí ještě to, co napsal V. Bárta na svém blogu po návštěvě v Lánech 23.2013:

Pana prezidenta jsme informovali o aktivitách našeho kolegy Michala Babáka ve Stálé komisi pro kontrolu vojenského zpravodajství. Zdůraznili jsme naše obavy, že VOZ bylo zneužito k politické diskreditaci svědků proti Miroslavu Kalouskovi v kauze Casa. Dlouho jsme také hovořili o nezávislosti současného vyšetřování.

Obsah jednání nejprve probereme s výkonnou radou VV a poslaneckým klubem a teprve následně k tomu budu moci říct více.

Viz:

<http://vitbarta.cz/denik-vita-barty/1729-prave-se-vcracim-ze-zamku-chvalila-se-kulajda-a-resila-kontrarozvedka.htm#.UcfagNg8ufs>

To je důležité mj. i proto, že spor o povaze a smyslu policejního zásahu v kontextu celé superaféry bude nyní probíhat v poněkud pozměněných podmínkách, než pokud by premiérování převzala M. Němcová se starou gardou.

(Dokončeno 24.6.2013 v 7.30)

Co přinesl 24.6.2013

Nejdříve perlička na úvod, která ukazuje, jak se pod vliv skupinové konformity (oomezenosti) dostali i ti nejvíce protřelí a jsou úplně mimo. M. Kalousek 24.6.2013 prohlásil: "Řekl jsem už mnohokrát, že úřednickou vládu si tato země nezaslouží". - Tu Kalouskovu jsme si zasloužili? To bychom snad museli znovu vyvraždit Slavíkovce, aby nás stihl takový trest.

Viz:

<http://www.novinky.cz/domaci/305686-urednicka-vlada-by-slouzila-k-prevratu-proti-vetsine-ve-snemovne-mini-kalousek.html>

V komentáři k článku "O co dnes jde a co lze ovlivnit", viz:

<http://radimvalencik.pise.cz/371-komentare.html#484319>

kteřý jsem uveřejnil 22.6.2012, jsem ukázal koncept hry, který otevírá cestu k pochopení toho, za jakých podmínek může dojít k reformě (změně základního ideového paradigmatu) určitého systému. A to zejména v kontextu fenoménu skupinové konformity (omezenosti). Uvedl jsem rovněž dne konkrétní interpretace, kde se hra částečně popsaná příslušným konceptem odehrála:

- Příklad bývalých poslanců ODS P. Tlučoře, M. Šnajdra, I. Fuksy, kteří se nejdříve pokusili a určitou reformu ODS. Když jim nevyšla, vyjednali "kompenzace", čímž se ovšem patrně (nejen oni) dopustili trestného činu. Mj. zde schéma vycházející z teorie her umožňuje jednoznačně ukázat, že se nejednalo o odměnu za práci a že neplatí argumenty M. Kalouska.

- Příklad současné ODS, která do poslední chvíle věřila, že nějakým zázrakem dojde k pověření M. Němcové sestavením vlády. Tlak na reformu této strany bude větší a větší. Bude zajímavé sledovat, co se bude dít.

Proto v pondělí 24.6.2013 jsem vložil do článku další komentář "O co dnes jde a co lze ovlivnit", který poskytuje oporu v utřídění faktorů působících na současné dění.

Nejdříve připomenu matici, se kterou pracujeme:

		Hráč 2	
		Strategie 1	Strategie 2
Hráč 1	Strategie 1	$a_{11}; b_{11}$	$a_{12}; b_{12}$
	Strategie 2	$a_{21}; b_{21}$	$a_{22}; b_{22}$

Nyní se podíváme na problematiku námi sledovaného typu rozhodování očima hráče, který si (více či méně) uvědomuje, že jde o hru typu Loajalita vůči struktuře (uchování paradigmatu):

Poznámka: Nelekejte se, není tak obtížné pochopit, o co jde, a nabízí se příležitost ke "kibicování" (doplnění, upřesnění) tomu, kdo by mě chtěl pomoci a pomohl tímto způsobem.

Výplaty Hráče 1 (tj. jak tento hráč vidí své výplaty):

a11 – Hráč 1 použil Strategii 1, Hráč 2 použil Strategii 1

(Případ ortodoxie hráče a reformní změny ve struktuře)

Znamená to, Hráč 1 ("náš člověk") podlehl či nadále podléhá skupinové konformitě, zatímco Hráč 2 (jádro vyjednávání vlivu) se rozhodlo reformovat, začalo provádět změny. Hráči 1, jak se říká, ujel vlak. Z čeho se bude sestávat jeho výplaty v tomto případě:

- (-) ztratil možnost podílet se na reformě, být mezi reformátory, uchovat si možnost pro společenský vzestup a z toho vyplývající benefity

- (+) situace se může zvrátit a pak by z toho profitoval (ve stylu normalizátorů začátku 70. Let)

a12 – Hráč 1 použil Strategii 1, Hráč 2 použil Strategii 2

(Případ ortodoxie hráče a uchování ortodoxie struktury)

Znamená to, Hráč 1 ("náš člověk") podlehl či nadále podléhá skupinové konformitě, Hráč 2 (jádro vyjednávání vlivu) se rozhodlo nereformovat, zachovat původní paradigma. Z čeho se bude sestávat jeho výplaty v tomto případě:

- (+) může vydělat na tom, že někteří se pokusili reformovat a ztratí svoji pozici, jeho postoj bude jádrem vyjednávání vlivu oceněn (ostatně na tomto základě se v opakované hře dělá kariéra, která právě takovéto lidi vyselektuje)

- (-) riskuje, že se příliš naváže na ortodoxii jádra a až bude příležitost pro reformu, nebude již moci vstoupit do hry jako nositel reformních postojů

- (-) riskuje, že celá struktura ztratí schopnost reagovat na reálný vývoj a příslušnost k této struktuře bude mít nižší a nižší, případně dokonce zápornou hodnotu

a21 – Hráč 1 použil Strategii 2, Hráč 2 použil Strategii 1

(Případ vymanění se z vlivu skupinové konformity hráče a reformní změny ve struktuře)

- (+) ocitl se na správné straně ve správnou dobu, má šanci na vzestup

- (+) omezí se ztráty spojené se zabřednutím do slepé uličky ortodoxie základního paradigmatu, tj. pokračování skupinové konformity (omezenosti)

- (-) hrozí ztráta reformní orientace jádra vyjednávání vlivu (zvrát k ortodoxii)

(-)na reformu může být již pozdě výnosy z reformních postojů mohou být mizivé, zatímco uchování ortodoxie by přineslo možnost ještě po určitou dobu získávat určité výnosy (zde je negativním výnosem náklad obětované příležitosti)

a22 – Hráč 1 použil Strategii 2, Hráč 2 použil Strategii 2

(Případ vymanění se z vlivu skupinové konformity hráče a uchování ortodoxie struktury)

(-) bude následovat trest ze strany struktury

(+) může si uchovat určitý podíl na prolongování výnosů z uchování struktury díky převládnutí ortodoxie

Výplaty Hráče 2 (tj. jak tento hráč vidí výplaty hráčů vytvářejících jádro):

b11 – Hráč 1 použil Strategii 1, Hráč 2 použil Strategii 1

(Případ ortodoxie hráče a reformní změny ve struktuře)

(-)riziko, že na reformu může být již pozdě a výnosy z reformních postojů mohou být mizivé, zatímco uchování ortodoxie by přineslo možnost ještě po určitou dobu získávat určité výnosy (zde je negativním výnosem náklad obětované příležitosti)

(-) riziko, že hráč, který si uchoval ortodoxní postoje, podpoří možný protireformní zvrát

(+) přežití a případně i posílení struktury díky reformně

b12 – Hráč 1 použil Strategii 1, Hráč 2 použil Strategii 2

(Případ ortodoxie hráče a uchování ortodoxie struktury)

(+) stabilita struktury, alespoň dočasná, eliminování rizika, že na reformu může být již pozdě a výnosy z reformních postojů mohou být mizivé, zatímco uchování ortodoxie by přineslo možnost ještě po určitou dobu získávat určité výnosy (zde je negativním výnosem náklad obětované příležitosti)

(-) ztráta vhodné příležitosti pro uskutečnění reformy

b21 – Hráč 1 použil Strategii 2, Hráč 2 použil Strategii 1

(Případ vymanění se z vlivu skupinové konformity hráče a reformní změny ve struktuře)

(-)riziko, že na reformu může být již pozdě a výnosy z reformních postojů mohou být mizivé, zatímco uchování ortodoxie by přineslo možnost ještě po určitou dobu získávat určité výnosy (zde je negativním výnosem náklad obětované příležitosti)

(+)hráč, který si uchoval ortodoxní postoje, snižuje riziko možného protireformního zvratu

(+) přežití a případně i posílení struktury díky reformně

b22 – Hráč 1 použil Strategii 2, Hráč 2 použil Strategii 2

(Případ vymanění se z vlivu skupinové konformity hráče a uchování ortodoxie struktury)

(-) oslabení struktury spojené s nutností eliminovat hráče, který se vymanil z vlivu skupinové konformity

(+) stabilita struktury, alespoň dočasná, eliminování rizika, že na reformu může být již pozdě a výnosy z reformních postojů mohou být mizivé, zatímco uchování ortodoxie by přineslo možnost ještě po určitou dobu získávat určité výnosy (zde je negativním výnosem náklad obětované příležitosti)

V dalších dnech uvidíme, jak i tento jednoduchý, nevyzrálý, zatím ještě nepřesný a neúplný koncept zafunguje. Velmi uvítám připomínky směřující k doplnění tohoto konceptu. Nejlépe vložit jako komentář k příslušnému článku na mém blogu.

(Dokončeno v 10.45 24.6.2013)

Co přinesl 25.6.2013

Uveřejňuji další díl seriálu, ve kterém si s odstupem čtyř dní (tj. toto pokračování je zpracováno na základě dat z 25.6.2013) můžeme rekapitulovat (a vychutnat) poučný vývoj u nás. Koalice rozehrála hru, která se obrátí proti ní. Sledujeme ojedinělý příklad skupinové konformity (omezenosti) vzniklý v důsledku "přetavení" člověka ve figurku. Takto – v logice antické tragédie – fungují struktury založené na vzájemném krytí porušování obecně přijatých zásad.

Současná stojedničková koalice připravila plán "Putna", kterým se snaží ubránit svou pozici a připravit protiofenzívu. O plánu "Putna" jsme se mohli dozvědět ještě před pověřením J. Rusnoka sestavením vlády:

"Bylo by to fakticky jako s Putnou: jde o to, vydržet a odkázat prezidenta do patřičných mezí, aby nejmenoval vládu bez ohledu na vůli sněmovny," řekl deníku Insider vysoce postavený člen ODS... Stejný zdroj z ODS pak popisuje konkrétní kroky. "Musíme se dát dohromady, stovku nebo sto jedničku. A touto sněmovní většinou mávat," říká.

Jan Němec "Jak dostat ze hry Zemana? V koalici se rodí Plán Putna", uveřejněno 05:30 25.6.2013, viz:
<http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=783463>

Později byl tento plán prezentován takto:

"Koalice nemůže vyklizet pole patřící politickým stranám," reagoval na jmenování nového premiéra Martin Kuba. Jeho koaliční partner Miroslav Kalousek se komentáři neubráníl už během prezidentova projevu. "Takovou radost ti, Miloši, neudělám," reagoval například na Zemanovo prohlášení, že jedinou možností, jak v Česku vyvolat předčasné volby, je zvolit vládu odborníků. Rusnokův budoucí kabinet potom označil nikoliv za vládu odborníků, ale vládu kamarádů Miloše Zemana. "Může z jeho vůle vládnout, ale nemůže získat podporu. Odborníkem není ten, kdo je tak nazýván, ale kdo se tak chová. Pan Rusnok se chová jako nezodpovědný kamarád," konstatoval Kalousek. "V tuto chvíli neexistuje v Poslanecké sněmovně jiná většina než koaliční většina. Přesto prezident tuto vůli sněmovny nerespektoval. Pan prezident by měl mít ambici jmenovat vládu, o níž se domnívá, že podporu ve sněmovně získá. Takto strávíme čas mrtvým pokusem, u něhož je jasné, že důvěru nezíská. Je to nesmyslná ztráta času," nechala se slyšet Miroslava Němcová. "Z prezidentovy strany jde o vyjádření neúcty a nezodpovědný krok vůči České republice," dodala.

J. Novák "Koalice naplňuje "plán Putna", počká si na další pokus", viz:

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=783548>

Je to hra na delegitimizaci Rusnokovy vlády. Ta však nemusí vyjít a patrně nevyjde. Současná koalice totiž nereflktuje dvě významné skutečnosti. Jednak to, jak velká je její neoblíbenost (podstatná část veřejnosti ji dokonce přímo nenávidí). Jednak to, jak prohnílý je základ na kterém stojí (figurky tvořící koalici totiž stále považují za normální to, co normální není). Přitom M. Zeman nepřímou naznačil, jakou cestou se vydá:

Podle Zemana bude politicky neutrální vláda také garancí toho, aby se zahájené vyšetřování "hospodářských a politických skandálů" dotáhlo do konce a neexistoval by politický tlak. (Podtrženo mnou)

Článek "Koalice u Zemana neuspěla. Premiérem je Jiří Rusnok", viz:

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?J=783526>

K tomu viz rovněž (a patrně ne náhodou) v tu dobu uveřejněná zpráva Nejvyššího státního zastupitelství:

„Nejvyšší státní zastupitelství to konstatuje ve zprávě za loňský rok, kterou v úterý zveřejnilo. Podle šéfa úřadu Pavla Zemana dosavadní opatření v oblasti korupce v Česku nepřinesla žádnou zásadní změnu a pro odhalování korupce chybí efektivní nástroje. "Ukazuje se, že jedinou efektivní metodou odhalování korupční trestné činnosti je skryté vyšetřování za použití technických a operativně pátracích prostředků," je uvedeno ve výroční zprávě... Právě dlouhodobé sledování a odposlechy vedly k zatýkání a obvinění ve dvou největších kauzách za poslední dobu - zatčení bývalého středočeského hejtmána a poslance ČSSD Davida Ratha a dalších deseti lidí. A také k obvinění bývalé šéfky kabinetu Petra Nečase Jany Nagyové a tří exposlanců ODS, Petra Tluchoře, Ivana Fuksy a Marka Šnajdra... Podle výroční zprávy Nejvyššího státního zastupitelství platí to, že počet zjištěných případů korupce, které jsou předmětem trestního řízení, zdaleka neodpovídá realitě v tuzemsku. A korupce a klientelismus stále výrazně ovlivňují ekonomiku státu. "Klientelistické praktiky představují v některých případech etablovaný systém, který podstatným způsobem zasahuje řádný výkon vlastnických práv státu"... Žalobci upozorňují na to, že v některých případech je korupce systém pro nelegální získávání finančních prostředků z veřejných rozpočtů nebo z fondů Evropské unie... Podle zprávy nejsou v Česku ojedinělé případy, kdy lidé, kteří oznámí korupční jednání, mají problémy v zaměstnání či obchodních vztazích nebo jsou znevažováni v médiích. "Česká právní úprava neposkytuje zatím dostatečnou ochranu whistleblowerů (oznamovatelů korupce z prostředí firem nebo úřadů)," je uvedeno ve zprávě Nejvyššího státního zastupitelství... Známy je tak případ Libora Michálka, který upozornil na možnou korupci na Fondu životního prostředí, či Jakuba Klouzala, který upozorňoval na machinace při veřejných zakázkách na ministerstvu zahraničí."

Článek "Nejvyšší žalobce: Odhalených případů korupce je málo"

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=783535>

K tomu připomínám svůj dva dny starý rozbor "Zemanova "dočasná" vláda může vydržet":

<http://radimvalencik.pise.cz/389-zemanova-docasna-vlada-muze-vydrzet.html>

Pro další vývoj bude mít rozhodující roli to, jak se budou vyvíjet očekávání veřejnosti ve vztahu k Zeman-Rusnokově "dočasné vládě". Pokud M. Kalousek nazývá tuto vládu "putinovskou", pak by v logice věci tu "svou" (ať již padlou Nečasovu či imaginární Němcové) měl označit za "jelcinovskou". A v tom je jeho problém. (Petrohrad, 10.30, 26.6.2013)

Pokračování lze sledovat na blogu autora:

<http://radimvalencik.pise.cz>